

XIII ÉVF. • SZAM 251
(10) — HETEKÖZVET, 1930
november 18 Kedd
5691 ÉV - Chesván 27

Amasetter Robert

BUDAPEST

HELET

ESZDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ára 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Árads Barón L. Pop (v. Brassai
szék) 19. szám. Telefon: 9 77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Hónapra	1150 Laj
Félévre	600
Negyedévre	320
Évnyel	110

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Évnyel 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerinti
vételnek felel.

A szatmári per

A ma megkezdődött szatmári nagy per nem az lesz, aminek lennie kellett volna. Ez a per, az előkészítő aktákban, csak előzményeit és jelentéktelen epizódjait fogja felölelni annak a centrális eseménynek és szomorú világhírverre szert tett büntetésnek, amely miatt tulajdonképpen megindult. Egyelőre nem a borsai tűz okai és okozói ülnek a vádlottak padján, csupán apróbb kitérőket és igazságok tettesei.

Már eleve nem vártunk semmi jót a pertől. A tárgyalás első napja azonban mégis kínos meglepetést hozott számunkra. Lehetetlen volt észre venni, hogy az egész hivatalos apparátus, élén a főügyessel, a per centrális figuráira és fővádlottaira azt a néhány szót akarja megemlíteni, akiket a máramarosszigeti ügyészség egy állítólagos incidens miatt fogott perbe. Igen kényes és nehéz feladat vár tehát azokra a zsidó jogászokra, akik ebben a nagy perben önkéntes szerepet vállaltak. Nemcsak azt kell bebizonyítani, hogy a bíróság alá helyezett zsidók ártatlanok, de az egész per ki kell téríteni az eredetileg szándékolt irányból és a bírák ügyelmét nemcsak az igazi bűnökre, hanem az igazi bűnre is kell terelniük. Mert ez itt a döntő szempont. A szatmári tárgyalóteremben annak kell végbe bebizonyosodnia, hogy miért égett le Borsá, miért lett 1500 zsidó hajléktalan és kik azok, akik ezt a sötét bünt felidéztek. Ez a szatmári per igazi célja és értelme.

Ha a bíróság valóban helyzete magasztán akar állni, — és ebben kételkedni sem szabad — akkor minden erejét arra fogja koncentrálni, hogy ezen tárgyaláson a borsai dráma minden eszete az igazság napfényére derüljön ki, hogy a valódi bűnösek a valódi bűnökért nyerjék el méltó büntetésüket. Ez a per sokkal több egyszerű büntető tárgyalásnál, mert ennek a pernek helyes kimenetelétől az ország jóhírneve és a lakosság nyugalma függ. Erre kell gondolniuk szüntelenül a szatmári bíráknak, ha igaz bíráknak akarnak bizonyulni.

Pilsudsky választat

Amikor e sorokat írjuk, még nincsenek kezeink között a lengyelországi választások végleges eredményei. Azt azonban már az eddigi jelentésekkel pontosan megállapíthatjuk, hogy a lengyelországi választásokon a választók szabad akarata nem nyilvánulhatott meg, mert egy kisdékorista csoport, a Pilsudsky marsall személyes gárdájához tartozó fasiszta különtények alkalmazottai minden eszével megakadályozták a választókat abban, hogy a jelenlegi rezsim ellen való elkeseredésüknek szavazatukkal kijanak kifejezést.

A jelentések szerint a kormányblokk többsége biztosítottak tekinthető. Ez a „győzelem“ azonban az erőszak győzelem és nem a tiszta, becsületes meggyőződésé. A terrorista Varsóban megátámadták a cionista lapok szerkesztőseit, egyet közülük le is romoltak, felgyújtották a szociáldemokrata munkások szakszervezeti otthonait, a német kisebbségi választókat a választóhelyiségekben arra kényszerítették, hogy a kormánylistára adják le szavazatukat, meggyalázták a szavazatok titkosságát, megbestelesítették a demokrácia biztosítékait. Pilsudsky marsall Mussolini és Hétjás Iván legterekbber tanítványának bizonyult,

ami annál súlyosabban ítéhető meg, minél inkább felelevenítjük a történelmi multnak azt a képét, amikor ez a rideg és könyörtelen katona még egy munkáslap szerkesztője volt s Lengyelország felszabadítása érdekében a demokrácia eszményeiért való harcot tűzte ki élete legfőbb feladatául.

Eppen az a véres terrorizmus, melynek jegyében a lengyel választások lezajlottak, bizonyítja azt, hogy Pilsudsky és a köréje csoportosuló hívek, az ugynevezett kormányblokk jelöltjei, egyáltalában nem rendelkeznek a nagy néptömegek bizalmával s

am anyiban a választások mégis a kormányblokk többségével végződnek, — úgy ez a többség kizárólag az erőszak kíméletlen és brutális alkalmazásának eredménye lesz. Így tehát a lengyelországi választások, melyeknek az általános, titkos választási jog alapján kellett volna lezajlaniuk, csupán formai tekintetben nevezhetők választásoknak, mert hiszen ezeken a választásokon úgy a választók szabad akarata, mint a választás titkossága már eleve nem volt biztosítva. Az összeüzlő új lengyel parlament tehát nem a pártok tényleges erőviszonyainak kifejezője lesz, hanem egy nem egé-

szen nyilt, de annál hathatósabb fasiszta diktatura támasza. A Pilsudsky hiveiből összetoborzott kormányparti többség minden bizonnyal gondoskodni fog arról, hogy a jelenlegi választásokon alkalmazott terrorista eszközök magában a parlamentben is tovább alkalmaztassanak s amennyiben akad majd kisebbségi, vagy ellenzéki párt, amelyik a parlamentben a fasiszta rezsim ténykedése ellen felemelné a szavát; a parlamenti többség majd gondoskodni fog arról, hogy hasonló eszközökkel, mint amilyenekkel a választásokon éltek, fojtásuk beléjük a szót.

A SZATMÁRI NAGY PER

Az ügyész a zsidó vádlottakat helyezi a per középpontjába

Háromszoros csendőrkordonon keresztül lehet csak bejutni a tárgyalóterembe — Megmotozzák a halálóságot — Felveszik a vádlottak nationáliját — Danila 50.000 lej kártérítést követel a zsidóktól — Werzberger hosszas vallomása

„Danila csak a zsidók provokációja miatt vezette hadjáratát Borsá ellen“

Sátmar—Szatmár, november 17. A prefektus, a rendőrkészor és a helyi sajtó napok óta versenyeznek egymással, hogy megnyugtassák a várost és hogy mennél kevesebb szó essék Borsáról, mégis mindenki csak a nagy perről beszél, amely ezer esztendeje folyik és ime még mindig nincsen vége, hiszen ma kezdődik ki tudja hányadik felvonása a szatmári bírák előtt...

A pályaudvaron minden ajtó előtt dupla sorokban állanak a szuronyos katonák.

A városban sűrű egymásutánban esendőrjáratok cirkálnak...

Plakátokon hirdetik a prefektus és a rendőrkészor, hogy éjjel egy óraker minden nyilvános helyiséget be kell zárni, hogy további intézkedésig tilos minden gyűlés és minden csoportosulás.

Miniatűr ostromállapot van Szatmáron és mindenki érzi, hogy a hatóságok rendkívül érélyes és okos óvintézkedése egyszerűen két irányban sugároznak ki. A szuronyos esendőrök nemcsak azért sétálnak az utcákon, hogy egy esetleges demonstrációtól megvédjék a

18 perbefogott zsidó vádlott Constantin Dánilát abban, hogy kulturális előadást tartson a borsai iskolában. Nem szól azonban a vádirat arról, hogy Constantin Dánila máramarosi szereplése jóval az ominózus március 7-e előtt kezdődött és Borsán már megelőzte a híre, hogy a barcánfalvai és a jódí prefektusi engedéllyel tartott „kultúr-előadásokon“ a zsidók azonnali kiűzésére izgatta a parasztokat. A borsai zsidók március 7-én már tudták, hogy Dánila azért jött a megyébe, hogy felbontsa az évszázados békét zsidók és románok között és természetesen önvédelemből intervenáltak az előadás ellen.

Március 7-től a tűzig Borsán azonban a két antiszemita pap személyében szövetségesekekre talált Dánila és a vádirat száraz adatszerűséggel sorakoztatja egymás mellé a legkülön-

bözőbb atrocitásokat és terroraktusokat. A március 5-i borzalmas éjszakát, amikor ágyukból ráncigálták ki a zsidókat éjnek idején és kényszerítették őket, hogy a Visó vízébe ugorjanak, a polyanai emelt barrikádot, a felvert harangokat, a többszörös hatóság elleni erőszakot és egyes zsidókkal szemben elkövetett atrocitásokat.

Mindössze két mondatban utal a vádirat a tüzre: két olyan fenyegetést jegyez fel, amely a zsidó Borsá felgyújtását igéri a zsidóknak. A tűz után már csak egyetlen eseményt jegyez fel a vádirat, annak a szerencsétlen zsidó asszonynak a történetét, aki gyermekével és néhány holmijával, amit a hamuból kapart ki, egy emberséges román paraszt csürjébe menekült. Ez a derék földesgazda élete kockáztatásával mentette meg a hozzámenekült zsidó asszonyt Dumitrescu lelkes bosszujától, aki több társával késsel akart rátámadni a csürben alvó szerencsétlenekre.

Nyolcvanhárom vádlott, 154 tanu

A 18 zsidó vádlottal együtt 83 vádlottja van a pernek, akik Berindén és Dumitrescun kívül valamennyien szabadlában fognak védekezni a bíróság előtt.

A román vádlottakat az egyik kaszárnyában helyezték el, a zsidó vádlottak elhelyezéséről a szatmári zsidó hitközség gondoskodott.

154 tannt idéztek meg, de a tanuk az idéző értelmében csak szerdán, illetőleg a második csoport esütörtökön tartozik megjelenni.

A zsidó vádlottak kettős szerepe

A zsidó vádlottak egy része kettős minőségben jelenik meg a bíróság előtt, mint vádlott és mint sértett, mert a vádirat keserű ironiája csaknem valamennyi zsidóról, akiket Dánila személyes szabadságának megsértésével vádol, néhány lappal később megállapítja, hogy megverték, vagy megfürösztötték őket.

A zsidó vádlottakat dr. Borgida József és dr. Fischer Samu szatmári ügy-

védek fogják képviselni, de várják a Máramarosigetről és Kolozsvárról bejelentett zsidó ügyvédek is.

Nem szatmári ügyvédek védik az antiszemita vádlottakat

Nem akadt Szatmáron egyetlen ügyvéd sem, aki *Berinde*, *Dumitrescu* és *Dánila* védelmére akarta volna vállalni. *Zach Felician* szatmári ügyvéd a

per három mellékszereplőjét védi, akiknek ártatlanságát igyekezik bizonyítani.

A három fővádlottat *Catuneanu*, *Mota* és *Zelea Codreanu* fogják védeni, akik már vasárnap megérkeztek Szatmárra.

A három védőügyvéd megérkezése utolsó szenzációja a per előestéjének. Vasárnap este megtelt a korzó nemzeti ruhába öltözött fiatalokkal, akik

valamennyien kampókeresztet hordanak. Éjszaka a város nyugodtan aludt, de héttől a hajnali órákban már talpon volt mindenki. A törvényszék épülete előtt hatalmas esendőrökön állt őrt és csak az mehet keresztül a kordonon, akinek jegye van.

Kezdődik a tárgyalás.

Jámbor Ferenc

A tárgyalás első napja

Az Uj Kelet kiküldött munkatársainak telefonjelentése.

Satu-Mare—Szatmar, november 17. A szatmári törvényszék előtt háromszoros esendőrökön keresztül kell sűrű leigazoltatások után átjutnia annak, aki a tárgyalóterembe készül. A terem ajtajában egy detektív állítja meg az embereket, aki szigorúan megmotoz mindenkit, még a vádlottakat és a védőket is. Reggel 9 órakor már kezdenek a terembe szivárogni az emberek, a román vádlottak védői *Catuneanu* egyetemi tanár, *Mota* és *Zelea Codreanu*, valamint *Zach Felician* szatmári ügyvéd elfoglalják helyeiket a védő asztalnál. A zsidó vádlottak védői dr. *Fischer József* szatmári ügyvéd, dr. *Borgida József*, dr. *Jeremias* és dr. *Fischer Samuel*, akik szintén csak az előirt megmotozás után juthattak be a terembe. *Zelea Codreanu* a megmotozás ellen élénken tiltakozott, ki jelentette, hogy fegyver nincs nála, de megmotozni nem engedi magát. *Codreanu* egyébként éjszinkékké szegélyezett himzett román ingbe öltözve jelent meg.

A teremben tíz dupla pad sor várja a vádlottakat. A karzatot lassan egészen megtölti a közönség, amely főleg a szatmári románság köréből rekrutálódik. Csak az újságírók számára fenntartott helyek nem telnek meg, mert, bár nagyon sok újságíró érkezését várták, mindössze 12 újságíró jelent meg a tárgyaláson.

Pontban egy negyedik órakor vonul be dr. *Erdöss* tanácselnökkel a bíróság. Dr. *Erdössnek* dr. *Pop Alexandru* és *Sacalarie* bírák és *Gardos László* greffer segídeknek, míg a vádat dr. *Galea Nestor* törvényszéki vezetőügyész képviseli.

Az ügyész vádat emel Vereberger és társai ellen

Ezután a királyi ügyész emelkedik szólásra és bejelenti, hogy vádat emel *Vereberger Moise* Móríc borsai lakos és társai ellen, akik ellen hatóság elleni erőszak és magánlaksértés címén a máramarosi ügyészség hivatalból eljárást indított.

Az ügyésznek ez a bejelentése élénk feltűnést keltett, mert az a tény, hogy a per első momentumára éppen a zsidó vádlottak elleni eljárás bejelentése volt, azt a benyomást keltette, mintha a szatmári pernek a fővádlottai nem *Dánila* és *Berinde*, hanem *Vereberger* és társai lennének.

Belépnék a zsidó vádlottak

Dr. *Erdöss* ekkor nyomatékosan felhívta a hallgatóság figyelmét, hogy fegyelmezetten viselkedjék, mert az első rendbontásra ki fogja írtatni a termet. Ezután az elnök bejelenti, hogy megkezdte a vádlottak leigazoltatását. Egymás után 18 zsidó nevet olvas fel dr. *Erdöss*, mire felvonulnak a terembe *Vereberger* Mózzel az élükön a zsidó vádlottak. Tétován lépnek be az ajtón és fegyelmezetten kell őket, hogy az elnök emelvénnyel elé járuljanak. Többnyire nem tudnak románul és tolmács útján érintkeznek a bírakkal. A zsidó vádlottak közül nem jelentek meg a tárgyaláson *Róth Hersch*, *Mendelovits Salamon* és *Lax Mayer*. A távollévők közül az egyik megmósult és Besztercére költözött és nem tudták idejében kézbesíteni az idézőt. A másik kettő ismeretlen helyen tartózkodik. A zsidó vádlottak három padot töltöttek meg, közöttük a három fővádlott, a *Vereberger* család, apa és két fia.

Constantin Dánila — újságíró

Ezután *Constantin Dánila* hívja az emelvénnyel elé az elnök. A hírhedt-antiszemita vezér megjelenésekor az érdeklődés moraja fut át a közönségen. *Dánila* látható elfoglaltsággal lép a terembe, tájékozatlanul néz körül és őt is az elnöknek kell figyelmeztetnie, hogy az emelvénnyel elé lépjen. Az elnök hozzáintézte kérdéseire erőltetett nyugalommal felel. *Harmine* éves, *Jasiban* lakik, konzervatóriumot és két egyetemi évet végzett.

— Mi a foglalkozása? — kérdezi az elnök.

Dánila ez a kérdés érezhetően zavartbaejti. Hosszas gondolkodás után mondja:

— Újságíró.

Majd újabb egy pernyi hallgatás után hozzáteszi:

— Szerkesztő.

A további kérdésekre elmondja, hogy nőfőnök és a hadseregben, mint önkéntes szakaszvezető szerelt le.

Jönnek a fővádlottak

Ezután *Berinde Andrei* lép a bírák elé. 42 éves, havasujjalú születésű. Elmondja, hogy kereskedelmi iskolát végzett, majd felvételi vizsgával gimnáziumi érettségét tett és a görög katolikus teológiára iratkozott be. Nős. Felesége vádlott a perben.

Dumitrescu Ion, a nem kevesebb érdeklődéssel fogadott harmadik fővádlott, erősen megviselt idegzetű ember benyomását kelti. Az arca gyűrött és a börtönben bozontos szakállt növesztett. 31 éves, görög keleti lelkész, lakóhelye Borsá.

Harminehat női vádlott

Az elnök ezután felolvassa a vádlottak hosszú névsorát. A *Timis* és *Stefan* nevek fordulnak elő a legtöbbször a vádlottak lajstromában. Amikor ezek egymás után lépnek be az ajtón, óriási

feltűnést kelt, hogy minden második vádlott nő. A vádirat szövegéből senki nem olvasta ki, hogy a vádlottak között asszonyok is vannak. Ugylátszik, a borsai agitátoroknak leghamarabb a nőket sikerült megnyerniük. A vádlottak között több büntetett előéletű van, egyikük különböző bűncselekményekért négy évet töltött fegyházban, míg egy másikat lopásért két évre ítélték el jogerősen.

A vádlottak zsufozásig megtöltik a viszonylag kis befogadóképességű termet. Ezután a védők jelentik be, hogy kinek a védelmére látják el. Majd dr. *Galea* ügyész emelkedik szólásra és indítványozza, hogy a tizennyolc évet be nem töltött vádlottak ügyét kapcsolják ki a perből és utalják a kiskorúak bírósága elé. A törvényszék elveti az ügyésznek ezt a kérését és az elnök bejelenti, hogy a kiskorúak ügyét a többiekkel együtt fogják tárgyalni.

Az enunciació után dr. *Erdöss* elrendeli a vádirat felolvasását. Óriási meglepetést kelt, hogy nem eredeti megfogalmazásában, hanem a zsidó vádlottakra vonatkozó bűncselekmények felsorolásával kezd.

Ekszerárak, órák és ezüstárak

hatóságilag engedélyezett

végkiárúsítása Fenyőnél

Cluj, Piata Unirii 23, ahol az üzlet végkép feloszlik

A zsidók büne

A vádirat szerint 1930 március 7-én jelenik meg először *Dánila* Borsán, ahol népszerű kulturális előadást akar tartani. A községházban felmutatta a prefektustól és tanfelügyelőségtől kapott engedélyt. *Dánila* jövedele után a községházban azonnal összegyűlt 30 zsidó, akik tiltakoztak az ellen, hogy *Dánila* antiszemita előadást tartson Borsán. A vádirat szerint *Ganz* Mózes Léb azzal fenyegette meg, hogy nem áll jól életéért, ha propagandát csinál a zsidók ellen. *Mihali* Ioan Fasa megnyugtatta a zsidókat, ugyanakkor kéri *Dánilát*, hogy ne a községházban, hanem az iskola épületében tartsa meg előadását. Az iskolában 20—30 parasztember gyűlt össze. Az iskola körül — írja a vádirat — ekkor 200—300 főnyi tömeg gyűlt össze a borsai zsidó lakosokból, akik követelték, hogy őket is engedjék be az iskolába. Amikor ezt megtagadták, betörték az ablakot, behatoltak a terembe és kényszerítették *Dánilát*, hogy elhagyja az iskola épületét. A vádirat hang-

súlyozza azt is, hogy *Dánilát* csak két esendőr, a tanító és a jelenvolt paraszttok mentették meg az egyesült zsidók dühétől. A vádirat ezután felsorolja azokat a zsidókat, akiknek személyazonosságát a megjelentek közül meg lehetett állapítani. Feltűnő, hogy a vádiratnak ez a része sokkal részletesebb, mint azok a passzusok, amelyek a zsidó-vertékekkel foglalkoznak és sokkal precízebb bizonyítékokkal van alátámasztva. Ezen az alapon emel vádat az ügyészség a következő borsai zsidók ellen:

1. *Vereberger* Mózes. Móríc, 2. *Vider* József, 3. *Gold Herz* Mailach, 4. *Gancz* Mayer, 5. *Fogel* Smil, 6. *Genuth* Lázár, 7. *Steinmetz* Ábrahám, 8. *Vereberger* Saul Léb, 9. *Vereberger* Sulem, 10. *Fruechter* Salamon, 11. *Adler* Sulem, 12. *Vider* Marec Izsák, 13. *Gancz* Mózes Léb, 14. *Fogel* Leib, 15. *Mendelovits* Salamon, 16. *Lax* Mayer Mózes, 17. *Vereberger* Bernát és 18. *Fogel* Mechel.

A román vádlottak

Ezután sorolja fel a vádirat a román vádlottait a pernek. A főbb vádlottak neveit alább adjuk:

1. *Dumitrescu* Ioan, 30 éves bálcesti (Argeș megye) születésű görög keleti lelkész, lakik Borsán.
2. *Berinde* András, 42 éves certzei (Szatmár megye) születésű görög katolikus lelkész, lakik Borsán.
3. *Mihali* Ion, 26 éves földműves, lakik Borsán.
4. *Timis* Vasile, 20 éves földműves, lakik Borsán.
5. *Mihali* Grigore, 47 éves borsai földműves.
6. *Andrisoiu* Viktor, 19 éves galaci középiskolai tanuló.
7. *Savin* Constantín, 21 éves galaci születésű, bukaresti kereskedelmi akadémiai diák.

A borsai atak

Ezután a vádirat felsorolja a hadjártnak azon fázisait, amelyeket *Dánila* *Dumitrescu* és *Berinde* vezettek a bor-

sai zsidók ellen. *Harminehat* oldalon keresztül tart ez a történet, mely szomorú képet adja annak, hogyan tudták ezek

az emberek hónapokon keresztül rettegetesen tartani egy község zsidó lakosságot. Május elsején érkezett másodszer Borsára *Dánila* és működését egy uccai felvonulással kezdte meg. A felzúgott román tömegek élén végigvonult Borsán, izgatott beszédekkel tartott és az utárába került zsidókat inzultálta. Május 4-én és 5-én folytatódott az atak. A 4-ről 5-ére virradó éjszaka *Dánila* néhány felzúgott paraszttal és az asszisztáló papok segítségével behatoltak *Stein* *Juda* *Hersch*, *Stein* *Salamon* *Chaim*, *Ganz* *Chaim* *Ber* és *Jekel* *Heléna* lakásába, akiket kényszerítették arra, hogy lakásukat elhagyják és a Visóba ugorjanak. Ugyancsak május 5-én *Dánila*, *Dumitrescu* asszisztálása mellett, véresre verte *Ganz* *Israel* és *Pollák* *Márk* fuvarosokat, akiket husz napon tul gyógyuló sérüléseket okozott. *Berinde* *András* 1930 május 7-től 10-ig a parasztság rendelkezésére bocsátotta a polyanai görögkatolikus templomot, ahol ő maga is részt vett a hatóságok és az államrend elleni izgatásban. A két pap és *Dánila* tartottak ezalatt beszédek a tömeghez. Amikor dr. *Seregeanu* *Faust* főszolgabíró és a községi jegyző figyelmeztették a tömeget, hogy el kell hagyniuk a templomot, *Berinde* izgatott beszédben felszólította a népet, hogy ne engedelmessékedjék a hatóságok közgegeknek.

Berinde *András* és felesége, *Dánila* *Constantin* és *Dumitrescu* *Joan* hozzáfogtak egy olyan szervezethez megalakításához, amely céljait tűzte ki a zsidókat terrorisztikus eszközökkel az országból való eltávolítását. Erre bizonyítékok *Dánila* és *Berinde* levelei, amelyekben utasításokat adnak a *Mihali* *arkangyal* légió megszervezésére. *Berinde* és *Dánila* elő akarták készíteni talajt arra, hogy a máramarosi románok egy adott pillanatban a zsidókra vessék magat és kiűzzék őket az országból. „Az elzsidósodott kormányok ellen gurilla-harcot fogunk folytatni. A zsidókat és az elzsidósodottakat egy csapatunk kiirtjuk.” Egyik levelében *Berinde* *András* megírja, hogyan kell megszervezni a forradalmat. *Dánila* egyik levelében arról a tervéről beszél, hogy fogják elfoglalni az autókat és vonatokat, hogy a fővárost is elfoglalják dalmasan. *Berinde* *András* lakásán megtalálták az általános utasításoknak egy példányát, amelyben a szervezet tagjainak kötelességévé teszi, hogy a *Mihali* *arkangyal* légió árulóját, vagy kémjét meg kell ölni.

A vádirat foglalkozik aztán azzal a momentummal, amikor *Berinde* és *Dánila* izgatására a tömeg megtámadta borsai esendőrőrsöt, hogy két letartott parasztot kiszabadítson. Majd elmondja, hogy hogyan kerültek a kompromittáló levelezések a csendőrkapitány birtokába és ismerteti a vádlottak letartóztatásának körülményeit.

Dánila 50 ezer lejele kártérítést igényel

Dr. *Erdöss* elnök enunciaciója, hogy törvényszék megkezdte a vádlottak hallgatását. Bejelenti, hogy újra kiegészíti a vádlottakat a terembe azzal, hogy majd egyenként fogja a törvényszék elé hívni őket. Ekkor feláll *Mota* védő és szenzációs érdekességgel bejelentést tett. *Mota* kéri a törvényszéket, engedje meg *Dánila* *Constantin*nak, hogy jelen lehessen a zsidó vádlottak kihallgatásánál, mert szerinte a zsidó és a *Dánila* közötti konfliktus perdom jelentőségű és egyébként is *Dánila* *Constantin* 50 ezer lejele kártérítést igényel a zsidó vádlottaktól.

Mota bejelentése érthetően óriási feltűnést keltett a hallgatóság körében. Dr. *Erdöss* tanácselnök azonban megadott helyt a különös heteriesztésnek elrendelte, hogy a vádlottak hagyják a terem, közük természetesen a kártérítést igénylő *Dánila* is. A hallgatóság általában fokozódó érdeklődéssel követte tovább a per. A terem kiürítése után újra a zsidó fővádlottak lének be egymásután a terembe.

Vereberger *Mózes* kihallgatásán folytatódik a tárgyalás. Kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek. Megértette a vádiratot, azonban nincs tudomása azokról a dolgokról, amelyekkel a vádirat őt és többi zsidó társait megvádolja. Május 7-én valóban kidobolták faluból, hogy *Dánila* *Constantin* Borsán jön előadást tartani. *Dánilának* akkor már Máramarosban félelmetes hírnév volt és így természetesen, hogy őt is a zsidó tömeg megmozdította. Az érdeklődés *Dánila* megérkezése. Aznap este el is ment a községházba, körülnézett, aztán hazament lefeküdni. Ma

próbált megde miutánnak nem szerzőszakosko. Elnök: A együtt megannan *Dánila* *Vereberger* valóságának. a városházunk, de senki *Dánilát*. *Vereberger* zóán ismételtottak előadlentik, hogy ségházán ne

A délután tin kihallgatásának. I *Dánila* előtt ket az ügy kijelenti, hogy gát bűnös prefektustól amelyet a t nevelés szár javasolt. me az autorizác szes izavölgy konferenciát te bántalom. Elnök: Sz előadást? *Dánila*: Ig Elnök: Ig két revolvert az arra kért ság ellen? *Dánila*: Ez soha életemb Majd a köv lomását:

— Március községházán. tására autor házán akkor lent meg. ak zsidó vádlott *Léb* *Mayer*, az életével j gát.

— Ertesíte kor már egy körül a közse nem vagyok ban, hanem lesztinában. tette a zsidó kén, nekem v hogy az előa tartsam meg

— Az össz iskolába, hog sák. Ekkor r rülöttem és tottam az isk somat nem a az ablakot a épületében é ha két hátor ki közülük.

Elnök: Mi amikor előa *Vádlott*: B Elnök: Há *Vádlott*: őseimtól. Ezután el kolából a r alatt. Az át lyánai templ *Elnök*: M miért jött v *Vádlott*: M elégtételt kö ni, hogy nem

Berinde *András* vette össze, népvilágosít felvilágosíták össze a r

okon keresztül rette-
község zsidó lakossá-
érkezett másodsor-
működését egy uca-
e meg. A felizgatott
végigvonult Bor-
ket tartott és az ut-
at inzultálta. Május
dott az atak. A 4-ről
sa Danila néhány fel-
és az asszisztáló pa-
hatoltak Stein Juda
amon Chaim, Ganz
el Heléna lakásába
tek arra, hogy laká-
a Visóba ugorjanak
5-en Danila, Dumit-
mellett, véresre ver-
ollak Márk fuvaros-
pon tul gyógyuló sé-
Berinde András 1930
parasztság rendelke-
pályánai görögkato-
hol ő maga is részt
s az államrend ellen-
pap és Danila tartot-
ket a tömeghez. Ami
Faust főszofigabíró
gyelmezették a töme-
egyenek a templom-
zedben felszólította
zedelmeskedjék a ha-

próbált ugyan bejutni a község házára, de miután azt mondták, hogy zsidó-
nak nem szabad bemenni, ő nem akart
erőszakoskodni.

Elnök: A vádirat szerint ön társaival
együtt megtámadta az iskolát és kiverte
onnan Danilát.

Verczberger: Ez nem felel meg a
valóságnak. Természetesen nem mentem
a városházához egyedül, többen is vol-
tunk, de senki nem is akarta bántalmaz-
ni Danilát.

Verczberger vallomása egybehang-
zóan ismétlődik meg az összes zsidó vád-
lottak előadásában. Mindannyian kijel-
lentik, hogy március 7-én a borsai köz-
ség házában nem történt semmi.

*Ganz Mayer „Életveszélyes
fenyegetése”*

A zsidó vádlottak között jellemző volt
Ganz Mayer fuvaros vallomása. Ganz
Mayer elmondta, hogy március 7-én, a-
mikor Danila megérkezett a városba,
valaki értesítette őt, hogy Danila sze-
retne vele megismerkedni. (Általános
derültség.) Elment a község házára, ahol
Danila udvariasan bemutatkozott neki
és közölte vele, hogy őt ajánlották szá-
mára fuvarosnak.

Elnök: A vádirat szerint maga azzal
fenyegette meg Danilát, hogy életével
játszik, ha a zsidók ellen izgat Borsán.

— En? — kérdi naivan Ganz. — Hát
hogy mondtam volna, amikor legjobb
barátságban voltam Danilával.

A teremben óriási hahota támad.
Ganz, ép úgy, mint az ezután sorra ke-
rülő zsidó vádlottak, egybehangzóan ta-
gadja a tévhíre rótt bűncselekményt.

*Tudtuk, hogy Danila profi-
lálni fog a március 7-i ese-
ményekből*

Mikor az összes zsidó vádlottak újra
elfoglalták helyeiket, Verczberger Mő-
zes kér szót és rendkívül érdekes beje-
entést tesz. Kéri az elnököt, vegye tudomá-
sául, hogy Danila nem március 7-én
jelent meg először Maramarosban. A
borsai rémnapok hőse már március 7-e
előtt bejárta Maramarost és féktelen an-
tiszemita agitációt fejtett ki hatóságil-
ag engedélyezett előadások palástja
alatt Maramarosban. Szelistyén, amikor
a hitközségi elnök megkérte, hogy ne iz-
gasson a zsidóság ellen, amely eddig a
legnagyobb egyetértésben élt a román-
sággal, Danila revolvert rántott és azzal
fenyegette meg, hogy lelövi, mint egy
kuttyát, ha még egy szót szólani mer.

— Ezek után — folytatta Verczber-
ger — Borsá lakossága valóságilag halál
félelem között várta Danila megérkezé-
sét és egészen természetes, hogy törté-
nek csoportosulások az utcán, amikor

megjelent. De semmiféle támadást nem
intéztek Danila ellen. A borsai zsidóság
egyébként az első perctől fogva tudta,
hogy Danila profitálni fog ebből a cso-
portosulásból.

*Verczberger vallomásáról jegy-
zőkönyvet vettek fel*

Verczberger bejelentése általános
meglepetést keltő és érezhetően kínos fel-
tűnést kelt a román védők körében. Dr.
Erdöss tanácselnök, aki a legnagyobb
körültekintéssel és igazságossággal kezd-
te meg a borsai per tárgyalását, elren-
deli, hogy Verczberger bejelentését szó-
rul-szóra vegyék jegyzőkönyvbe, mert
ezt a vádiratból kifejejtették. Azok
egyébként, akik a borsai események fej-
lődését elejétől fogva figyelemmel ki-
sérték, azt az észrevételt tették, hogy a
vádirat több pontban rendkívül hiányos.
Igy többek között nem szerepel a vád-
iratban azon emlékezetes botrány sem,
amikor Juga prefektus megjelent a po-
lyánai templomban és felszólította az
ott egybegyűlt tömeget, hogy oszolja-
nak szét. Berinde és Danila ekkor izgató
beszédet tartottak a néphez, amelyben
felszólították őket, hogy ne engedelm-
kedjenek a prefektus szavainak.

Déli egy óra tájban függesztí fel a dél
előtti ülést dr. Erdöss tanácselnök.

Danila Constantin vallomása

A délutáni tárgyalást Danila Constan-
tin kihallgatásával kezdte meg a tör-
vényszék. Dr. Erdöss elnök felsorolja
Danila előtt azokat a vádakokat, amelye-
ket az ügyészség emel ellene. Danila
kijelenti, hogy egyikben sem érzi ma-
gát bűnösnek. Március 7-én a Juga
prefektustól kapott autorizáció alapján,
amelyet a tanfelügyelőség, mint a nép-
nevelés számára nagyon fontos tervet
javasolt, megjelent Borsán. Ugyanezzel
az autorizációval már végigjárta az ös-
szes irányvonalú községeket, mindenütt
konferenciákat tartott és sehol nem ér-
te bántalom.

Elnök: Szelistye községben is tartott
előadást?

Danila: Igen.
Elnök: Igaz-e, hogy a hitközség elnö-
két revolverrel fenyegette meg, amikor
az arra kérte, hogy ne izgasson a zsidó-
ság ellen?

Danila: Ez rágalom. Én ezt az embert
soha életemben nem is láttam.
Majd a következőképpen folytatja val-
lomását:

— Március 7-én megjelent a borsai
község házában, hogy előadásának megtar-
tására autorizációt kapjon. A község-
házában akkor már mintegy 30 zsidó je-
lent meg, akik szidalmakkal illették. A
zsidó vádlottak között felismeri Ganz
Léb Mayert, aki azt mondta neki, hogy
az életével játszik, ha a zsidók ellen iz-
gat.

— Értesítettem a csendőrséget, de ek-
kor már egy egész csomó zsidó vette
körül a község házat. Ugy éreztem, hogy
nem vagyok román ember Romániá-
ban, hanem román ember vagyok Pa-
lesztinában. A községi bíró figyelmez-
tette a zsidókat, hogy maradjanak bé-
kén, nekem viszont azt a tanácsot adta,
hogy az előadásomat az elemi iskolában
tartsam meg.

Danila 800 zsidója

— Az összegyűlt románok eljöttek az
iskolába, hogy előadásomat meghallgas-
sák. Ekkor már 800 zsidó tolongott kör-
rülöttem és hűvéim védelme alatt elju-
tottam az iskoláig, ahol azonban előadá-
somat nem tarthattam meg. Betörték
az ablakot és megtámadtak az iskola
épületében és talán meg is öltek volna,
ha két bátor legény nem mentett volna
ki közülük.

Elnök: Milyen szándék vezette magát,
amikor előadását meg akarta tartani?

Vádlott: Kulturszándék.
Elnök: Hát maga nem antiszemita?

Vádlott: De az vagyok. Örököltém
őseitől.
Ezután elmondja, hogy kijött az is-
kolából a román parasztság védelme
alatt. Az átközöző zsidók egész a po-
lyánai templomig kísérték.

Elnök: Maramarosban elment Borsára
miért jött vissza tehát májusban?

Vádlott: Megsértett román önértetem
elégtételt követelt. Meg akartam mutat-
ni, hogy nem félek tőlük.

Mi történt a Hojda kertben

Berindével egy román tanító ismer-
tette össze, akivel elhatározták, hogy
népgyűlölet hívják össze a román nép
felvilágosítására. A Hojda kertbe hí-
ták össze a népet.

Elnök: Miért a Hojda kertbe?
Vádlott: Mert a borsai zsidók 26 év-
vel ezelőtt ezen a helyen öltek meg egy
Hojda nevű román bírót.

Elnök: Mit beszéltek maguk azon a
gyűlésen?

Vádlott: Hazafias dolgokat.
Elnök: Maga azt mondta, hogy fel
kell gyújtani Borsát.

Vádlott: Ez nem igaz, nem volt szó a
tüzről.

Pollák és Ganz egymás fejét törték be...

A továbbiakban Danila elmondja,
hogy hűfőn az utcán jött Dumitrescu-
val, amikor hátulról valaki megrugta.
Erre borzasztóan felháborodott és egyi-
küket pofonverte. A másik elmenekült.

Elnök: Az egyiket Polláknak hívták,
a másikat Ganznak. Mindkettőjüknek
súlyos testisérülést okozott ez az egy po-
fon, amit hiteles orvosi bizonyítvánnyal
igazolnak.

Danila: Ezt valószínűtlennek tartom. Az
orvos, aki ezt a bizonyítványt adta, bi-
zonyára zsidó volt.

Elnök: Most maga téved. Ez az orvos
dr. Bálint Sándor, Maramarossziget ro-
mán tiszti-főorvosa volt. És mégis ho-
gyan képzeli, hogy Pollák és Ganz su-
lyos testisérüléseket szenvedtek a maga
által adott pofon következtében.

Danila: Feltételezem, hogy Ganz és
Pollák egymás fejét lyukasztották ki,
hogy engem gyanúsítsanak a verekedés-
sel.

Általános gaudium. Danila ezután
egyre fokozódó derültség közben fol-
tatja fantasztikus részletekben bővelke-
dő vallomását. Az elnök többször hasz-
nálja csengőjét és hívja fel a közönsé-
get fegyelmezett viselkedésre.

Valaki tapsol — az elnök kiürített a termet

A fokozódó izgalomban Berinde And-
rást szólítja a törvényszék elé az elnök.
Amikor a pap belép a terembe, valaki
tapsol. Dr. Erdöss erre azonnal rende-
letet adott ki, hogy a karzatot evakuálják.
Az elnök erélyes fellépésének meg volt
a hatása, mert a teremben azonnal
akadt, aki bejelentse, hogy ki volt, aki
tapsolt. A lelkesülő fiatal diákok az el-
nök azonnal kiutasítja a teremből és
egy intézkedik, hogy jegyét elvegyék
és a tárgyalás teljes ideje alatt kitiilták
a törvényszék épületéből. Az izgalom
előtte után Berinde megkezdte vallomá-
sát. Pószol és mint a nemzeti ügy mártí-
rját próbálja feltüntetni magát. Vallomá-
sása elején elmondja, hogy Borsán 26
évvél ezelőtt rituális gyilkosságot kö-
vettek el. Megölték Hojda bírót, akinek
véréből pászkát készítettek.

Az elnök figyelmezteti Berindét, hogy
válogassa meg a szavait. Felsorolja
előtte a vádpontokat, Berinde kijelenti,
hogy egyikben sem bűnös.

*„Nem mondtam, de megér-
demelte volna...”*

Elnök: Az sem igaz, hogy mikor az
egyik zsidót a vízbe dugták, maga oda
kiáltott, hogy nyomják le még mélyeb-
bre?

Berinde: Ezt nem mondtam, pedig a
zsidó megérdemelte volna.

Danila hangsúlyozza, hogy nem mond-
tak izgató szavakat. Majd Polyánára
mentek.

Elnök: És betörték a község házára...

Danila a váratlan kérdésre zavarba
jön, valamint dadog és a végén nem felel
a kérdésre. Kijelenti, aztán, hogy egy
szó sem igaz abból, hogy május 5-én va-
lakihez is betörték volna és kényszerít-
tették a zsidókat, hogy a Visóba ugor-
janak.

Danila elmondja, hogy háromnapos
liturgiát akartak tartani Berindevel és
ezért összehívták a népet a görögkato-
likus templomba, Polyánára. Amikor
Juga prefektus kiment, garantálták
neki a rendet, mire a prefektus vissza-
utazott. Tagadja, hogy izgattak volna a
hatóság ellen, sőt mindig a hatóságok
respektálására tanították a lakosságot.

Danila elfogott levele

Az elnök erre felolvassa Danilának
Berindéhez írt levelét, amelyben Danila
páthoszos hangos jóslja meg, hogy el
fog jönni az az idő, amikor a Mihály ark-
angyal légiója birtokába keríti a vas-
utat és az autót, elfoglalják a fővá-
rost és kiűzik a zsidókat az országból.

Elnök: A levélnek ezen részletei ál-
lamellenes izgatással egyenértékűek. Ta-
gadja, hogy maga írta ezt a levelet?

Danila újra zavarba jön és hebegve
válaszol. Az antiszemita védelem segít-
ségére siet, mire Danila lélekjelenléthez
jutva, kijelenti, hogy ez magánlevél
volt, amely pusztán teoretikus jellegű.
Egyébként is ők nem államférfiaktól,
hanem a zsidóktól akarja a hatalmat el-
ragadni. Danila ismételtén tagadja a
terhére rótt bűncselekményeket.

Az elnök erre rendretasítja Berin-
dét, aki tovább is tagadja a terhére
rótt bűncselekményeket. Kijelenti, hogy
szent célt szolgált, mikor Polyánába ösz-
zehívta a hívőket és a templomot ren-
delkezésükre bocsátotta. Nem izgatott
és nem vert meg senkit.

*Az antiszemita védelem elő-
terjesztése*

Berinde vallomása után az antisze-
mita védelem tesz előterjesztéseket. Ké-
ri, hogy Berinde vallomása után két
román parasztot hallgassanak ki, akik-
nek otthon beteg kisgyermekük van-
nak. Kéri a védelem, hogy idézzék meg
a tárgyalásra Andereo Cuza Sándor
volt maramarosi szenátort, mint a vé-
delem tanuját. Ugyancsak kéri Juga
prefektus beidézését, aki a védők szerint
ellenes volt Danilának. Berindének és
Dumitrescunak. Kéri, hogy bocsássák
a törvényszék rendelkezésére a prefek-
tus és a tartomány igazgatóság, vala-
mint a belügyminisztérium között vál-
tott levelezést, nem kevésbé a csendő-
ség jelentéseit, mert ebből akarja a vé-
delem megállapítani, hogy nem-e egy
hatósági tévedésből il a vádlottak pad-
ján a 83 gyanúsított. Hangsúlyozták a
védők, hogy egyes vádlottakat a csend-
őrségen véresre vertek. Kéri ennek az
ügynek a kivizsgálását.

Akik Könnyen meghűlnek, so-
kat köhögnek, hurutosak, meg-
gyógyulnak, ha a

Siromalt

gyógyszert szedik, melynek
gyógyanyagai a világ legki-
tűnőbb orvosai állandóan ren-
delik. Olcsó, jóízű, tápláló
malátás készítmény

Az ügyész az utolsó kérdés ellen foglal
állást, míg a többiekben a bíróság ked-
vezően dönt. A két paraszt kihallgatása
után Berinde folytatta vallomását, ki-
jelentve, hogy Borsán Károly király
hazatértek az egyik zsidó románok
előtt azt mondta, hogy ha Károly király
a zsidók szájaize szerint fog kormányoz-
ni, akkor meg lesznek vele elégedve, de
ha nem, akkor menjen vissza oda, ahon-
nan jött.

Az antiszemita védelem követeli,
hogy ezt a vallomást vegyék jegyző-
könyvbe, mert amennyiben ez beigazo-
lódik, úgy Borsán a legdurvább felség-
sértést követtek el. Ezután Dumitrescut
hallgatja ki még a bíróság, aki Danila-
val és Berindével teljesen megegyező
vallomást tesz.

Hat óra után függeszti fel a tárgya-
lást dr. Erdöss tanácselnök és kedd reg-
gel kilenc órára tűzi ki a folytatását.

A kolozsvári tanács mai ülésén zajos botrányt rendezett a román blokk

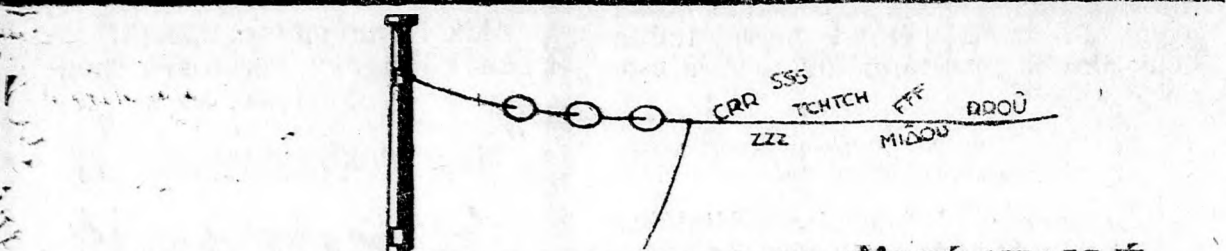
Cluj—Kolozsvár, november 17. (Az Uj
Kelet tudósítójától.) A kolozsvári városi
nagytanács ma délelőtt tartotta folyta-
tásos ülését, amelyet botrányos jele-
netek tarkítottak. Az igazoló és állandó
bizottság jelentését olvasták fel az ülés
elején. A szeptember és október havi
pénztári jelentésekből kiderült, hogy a
város ebben az évben közel ötmilliót
költött el a letéti pénzekből. Dr. Pop
Valér a román blokk nevében javasolja,
hogy a tanács mondja ki, hogy csakis a
bevételek arányában utalványozhatnak
kiadásokat. Hosszas vita után a tanács
nem határoz ebben a kérdésben, de tu-
domásul veszi Pop Valér bejelentését.

Ezután dr. Marton Ernő alpolgármes-
ter javaslatára a tanács elhatározza,
hogy két jövedelmet nem hajtó ingatlana-
t eladja nyilvános árlejtés útján.
Ugyancsak dr. Marton referálja a posta
épület mögötti telek kérdését, amelyre 4
ajánlat érkezett részben vétel, részben
ajándékozás céljából. Dr. Marton javasol-
ja, hogy a város ne adja el a telket. A ja-
vaslat egyhangú elfogadása után dr.
Marton a taresai birtokcsere ügyében
javasolja, hogy ezt a kérdést vegyék le
az ülés napirendjéről, miután az nincs
kellőképpen előkészítve.

E pont tárgyalásánál ismét a már
megszokott botrányok törtek ki. Neg-
rutiu mernök ugyanis javasolta, hogy
a kérdést fontosságára való tekintettel
mégis tárgyalják le. Az indítványhoz
a román blokk is csatlakozott, mire dr.
Zágeni István kért szót és magyarul
akart beszélni. A román blokk tagjai a
padokat kezdtek verni arra és éktelen
fülsiketítő larmájukkal igyekeztek a fel-
szólalót tulharsogni. Egy adott pillá-
natban felugrott helyéről a jelenlévő
Olajos Domokos hírlapíró és rákiáltott
a román blokk tagjaira, a blokk padsor-
ra elé állva.

Tumultus keletkezett, a blokk tagjai,
majd a szociáldemokraták és magyar
tanácsosok felugráltak helyükről és a
rendet csak nehezen sikerült helyreál-
lítani. Olajos eltávozott az ülésterem-
ből, Pop Valér dr. javasolta, hogy ha-
tóságsértés miatt indítsanak eljárást az
újságíró ellen és tiltsák ki a tanács ülé-
seiről, az indítványt azonban nem tár-
gyalták érdemben.

A taresai birtokcsere kérdésében vé-
gül úgy határoz a tanács, hogy az ügyet
leveszi napirendről és kiegészíti a kér-
dés tanulmányozására kiküldött bizott-
ságot Socol és Martinovici tanácsosok-
kal. Az előrehaladott idő miatt a gyűlés
folytatását kedd délután négy órára
halasztották el.

NE VÁSÁROLJON OLYAN VEVŐKÉSZÜLÉKET, MELY AZ ANTENNÁBA SUGÁRZIK ILYEN VEVŐKÉSZÜLÉKEK A SZONSZÉDJAIT ZAVARNI FOJÁK

A PHILIPS-KOMBINÁCIÓ

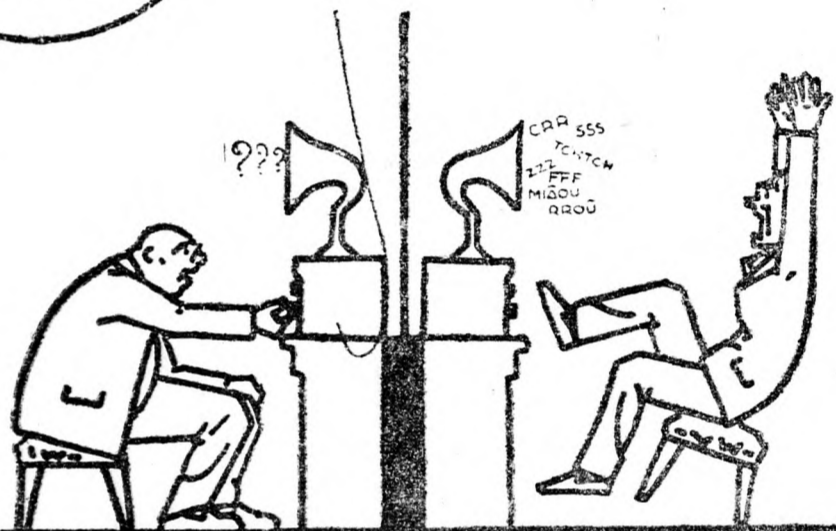
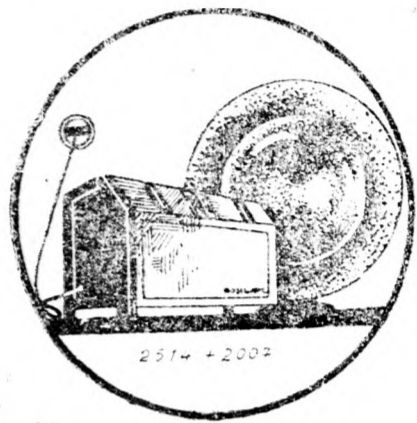
Változó-ellenállású 2514-es típusú vevőkészülék

egy 2000 wattos PHILIPS HANG-SZÓRÓVAL. Mivel nem sugárzik ki az antennába

A rádióvetel teljesen lehetetlenné válna, ha mindenkinek ilyen készüléke lenne.

A PHILIPS VEVŐKÉSZÜLÉK nem zavarja a szomszédok vételét, mert ányékoltrácsu csövekkel van ellátva.

Használjon ezért tehát kizárólag PHILIPS-VEVŐKÉSZÜLÉKET és PHILIPS-MINIVATT ányékoltrácsu csöveket.

Az ujjáépülő zsidó Borsa

(Borsai figurák)

Az alábbi hangulatos írást Nosszin Mór mérnök küldte be az Uj Keletnek, aki a Központi Segélybizottság megbízásából hetek óta Borsán tartózkodik, ahol az ujjáépítési munkálatokat vezeti.

Október elején a kolozsvári Központi Segélybizottság fontos határozatot hozott. A határozat lényegében az volt, hogy az országos gyűjtésből befolyt kétmillió lejből azonnal megkezdjék Borsán a legszükségesebb építkezéseket. Ezer-nyolcszáz tűzkárosult pinceodukban, fészerekben s jölelki embereknek összeszűfolyva tengeti életét, kitéve az időjárás vi szontagságainak s a közelegről tél borzalmainak. Kétségbeesett jelen, reménytelen jövő az osztályrészüket. A Központi Segélybizottság nem várhatott tovább a kormány dononai ígéreteinek teljesítésére, a külföldi zsidóság áldozatkészsége sem nyilvánult meg a szokott formában. A külföldi zsidósága kormányfeladatának minősíti Borsa ujjáépítését.

Százhatvan elhagyott ház vár Borsán felépítésre, de a Segélybizottság csak 40 ház építését kezdhetette meg. A szenvedett kárt és a család lélekszámát kombinálva egy, két és három szoba konyhás lakások építése kezdődött meg. Az elégett faházak helyeit cseréppel fedett téglaházak épültek Borsán. Nem minden épület lakható még, de a cserépfedeli téglaházak hirdetői s előhírnökei a zsidó szolidaritásnak s jölelönységnek. Negyven család, négyszáz lélek számára készül a hájak. Uj életkedv és remény tölti el azokat, akik számára az építkezés folyik. De még százezres család, majdnem 1500 ember várja a segítséget. Mi lesz ezekkel?

Kész listával indított utnak a bizottság, hogy a listába felvett 40 család részére 40 ház építését kezdjem meg. Apter Joéllel kezdődött a lista s végződött Wencel Brun, Wencel Ghemi és Wencel Rudolfal. Az utóbbi három véletlenül nem zsidó.

Szeretném felvonultatni, a reményvesztett, kétségbeesett, síró és jajveszté-

kelő tűzkárosultak helyett azokat a hajlékhoz jutó örömteli s új életkedvű embereket, akiknek eddig már lakásuk van.

Az első nevezetes ember, akivel a borsai állomáson megismerkedtem, Mayer, a zsidó fuvaros. Legjobb lova és kocsija neki van Borsán. Mester a szakmájában. A hepelupás utnak nevezett valamin 15 perccel hamarabb teszi meg a faluba vezető 4 kilométeres utat, mint a többi fuvarosok.

Díjmentesen adományozta nekem a fő mérnöki titlust, amikor megmutta föve telem célját. S azóta is becsületbeli kérdést csinál belőle, hogy szükség esetén az ő kocsiját használjam.

Simon Márcu Hers a szuster. Tizen-nyolcezer lej építési segélyt kapott s ebből a pénzből egy szoba és konyhás lakást építettett magának. A teljesen kész épület négyzetméterje alig kerül fölbe, mint a mi lakásainkban a parkett négyzetméterje. De 3 ebből a segélyből lakást és szusterhelyet csinált. A végén eljött hozzám s büszkén mesélte, hogy az egész falu irigyeli őt. Ő azonban kifog az irigykedő embereken, két piros zászlócskát tűzött ki — egy helyett — a házára.

Nepszokás ezen a környéken, hogy a kész épületre az irigyek és agnosoz szellemek ellen kis piros zászlót tűznek ki.

Lakáshoz jut Stein Josef Srul nagy családjával együtt. Hetvenéves, alacsony vörös emberke, hosszú őszbevegyülő szakállal. Olyan becsületes és megbízható ember hírében áll, hogy még a postán is van hitele.

Fisch Aron a mindenhez értő ezermester. Egész nap dolgozott a házában; követ hordott, deszkát, gerendát cipelt. Elkészült a falazás, meg volt véve az anyag a fedélhez, de az acsmunka díjazására nem teltett a kiutalt segélyből. Fisch bácsi megcsinálta saját maga a háza fedelét. Kész már az ő háza is: meg is érdemli a derék ember.

Őzv. Markovits Strul Berné. Töporodott vén anyóka. Egy szobát épít neki a bizottság. Egy szép napon 300 lej hozott be az irodába s ide akarta adni,

hogy pótoljon az építéshez, mivel szomszédjaitól azt hallotta, hogy nem fejezik be mindenkinek a házat. Három hónapja nem evett húst még szombaton se; felajánlotta az egész vagyonát, amit a szájától elvont, falatokból spórolta meg s nagyon kért, hogy szobáskáját fejezzem be. Lakható már az ő szobáskája is.

S a többi negyven, akinek építeni kezdett a bizottság, nem lehet mindenkit felsorolni külön-külön; azt látni kellett, hogyan lettek a szerencsétlen páriákból ismét bizó emberek.

Meg kell emlékezni a világhírű tudós, több zsidó talmudikus munka írójáról, az ősz 83 éves Waldmann Mózesről, aki bizonyára a szent könyvekből táplálkozik, mivel rabbi fizetését már hat hónapja nem tudja folyósítani a hitközség, a tagok nem tudnak fizetni. Félmil-

liót érő könyvtára, kéziratai s minden vagyonkaja, egész berendezése a tűz martaléka lett.

Meglátogattam őt, mert hallottam, hogy nagy nyomorban él s már a templomba sem tud eljánni, mivel nincs meleg ruhája. Egy kézlegyintéssel elintézte kérdésemet, hogy mire volna szüksége. Egy árva szót nem akart beszélni saját magáról. Azt válaszolta, hogy neki nincsen semmire szüksége s kérdézősködni kezdett az építkezések menetéről.

Erdély zsidósága nem állhat meg a félton, 120 zsidó ház, 120 zsidó hajlék vár még felépítésre. Ezeknek az embereknek a sorsa Erdély zsidóságának kezébe van letéve.

Borsa, november hó

Nosszin Mór

Bezárták egy kisenevi cipőkereskedő üzletét, mert orosz hócipőket árult

Bucuresti—Bukarest, november 17. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt egy kisenevi cipőkereskedő nagyobb oroszországi gyártmányu hó-és sárcipő-szállítmányt kapott. A kereskedő 200—400 lejes árakban árusította a cipőket, amelyeket valóságos szétrápkodtak az üzletet megostromló kiseneviek.

A konkurens kisenevi cipőkereskedők

feljelentést tettek a kereskedelmi és iparkamaránál az orosz dumping-cipők ellen, amelyek tetemes kárt okoztak nekik. Az iparkamara intervenciójára azután a rendőrség lepecsételte a dumping-cipőket árusító üzletet és eljárást indítottak a tulajdonos ellen, annak megállapítására, hogyan jutott a dumping-cipők birtokába.

Meghalt Mircescu tábornok, aki állítólag megmérgezte magát a román-lengyel katonai konvenció aktáinak eltűnése miatt

Bucuresti—Bukarest, november 17. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Mircescu altábornagy, az averescanus kormány volt hadügyminisztere tegnap déltán Abbáziában szívgyöngeség következtében váratlanul meghalt. Mircescu halálának híre Bukarestben nagy feltűnést is keltett. Az altábornagy ugy szerepelt, mint a román hadsereg egyik legkiválóbb katonája. A háboruban kimagasló szerepet játszott, hosszú ideig a lovas-ság vezérfelügyelője volt és háborus érdemeinek elismerésül kapta meg a Vitéz Mihály rend lovagi címét.

Mircescu neve az utóbbi hónapokban sokat szerepelt a romániai sajtóban a lengyel-román katonai konvenciók aktáinak eltűnésével kapcsolatban. Ismeretes, hogy ezek az akták a leginkább érdekelt fél: Szovjet-Oroszország kezébe kerültek. Az akták akkor tűntek el, amidőn Mircescu tábornok állott a hadügyminisztérium élén, a négy év előtt

történt dolog azonban csak most derült ki egy szovjetlap indiszkréciója folytán. Az eltűnés körülményeit még ma sem ismeri pontosan az ország közvéleménye. Csak annyi szivárgott ki a nyilvánosságra, hogy a nagyvezérkar elküldte azokat egy ezredessel a Dorna-Vatrán nyaraló Mircescuhoz, akinek aktatáskájából dr. Austender Cili vezérmérnök, a legutóbbi kommunista összeesküvésben letartóztatott szovjetkémnő lopta el. Azt mondják, hogy a kémnőt benső szálak fűzték volna Mircescu tábornokhoz.

Az ügy kipattanása után Mircescu altábornagy ellen vizsgálat indult meg. Ugyanebben az időben sokat beszéltek a fővárosi körökben arról, hogy Mircescu megmérgezte magát. Tény az, hogy a tábornagy hirtelen súlyosan megbetegedett s elutazott egy olaszországi fürdőhelyre, hogy megrendílt egészségét helyreállítsa. Itt érte a váratlan halál.

Még tart a spanyolországi általános sztrájk

Rendkívül izgatott a hangulat Madridban — Mindössze két polgári lap jelent meg tegnap

Madrid, november 17. A véres rendőri sortűz miatt kitört általános sztrájk még egyre tart. Berenguer miniszterelnök tegnap este gépkocsin személyesen körülautózták a spanyol fővárost, hogy meggyőződjék a riadókészletbe helyezett karhatalom működéséről.

A késő esti órákban a katolikus diákok és a munkásság között a belső városban összeütközések voltak. A diákok egy ultramontán spanyol lap példányait osztogatták, amit a republikánus munkások meg akartak akadályozni. A munkások több diákot súlyosan összeverték. A rendőrök beavatkozása folytán sikerült a rendbontókat szétkergetni. Mintegy százötven letartóztatás történt.

A hangulat a spanyol fővárosban igen izgatott. Csak néhány színház tartotta meg előadását.

A kenyérgyárakban katonai pékek dolgoztak, hogy a lakosság kenyérellátásában fennakadás ne álljon be és a közüzemek működését is csak úgy tudták biztosítani, hogy hatszáz szakmunkást katonai szolgálatra rendeltek be s a behívottak parancsot kaptak a víz- és villamosüzem működésben tartására.

A hajnali órákban Madridban újabb összeütközések voltak a sztrájkolók és a karhatalom között.

Madrid, november 17. Tegnap a spanyol fővárosban mindössze két polgári lap jelent meg, de a megfélemlített rikkancsok ezeket sem merték árulni. A lappeldányokat rendőrök fedezték alatt teherautókon szállították a pályaudvarokra, mert attól tartottak, hogy a sztrájkoló munkásság hatalmába keríti az autókat s megakadályozza a lapok terjesztését.

A földalatti vasut ma megindította üzemét.

A véres rendőri sortűz miatti általános sztrájk hétfőn délben még nem ért véget.

CASSA-BLOKK

minden színben és mennyiségben a legolesób gyári árban kapható

SAFRUTH

könyv- és papírkereskedésben Cluj, Piata Mihai Viteazul 39

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Meg

Duca ma ny

Bucuresti—B (Az Uj Kelet ma délutáni ülönkök megváorakor nyitotta esó István enőlyéről és az eljeleni ebben a sát:

— Elnök ur! jelen, nem lehet

Pop-Csiesó e es előkerítik Emil Hatiegan mire az üles Pop-Csiesó beje viselő arra az akire éppen ak képviselek a s nek egybegyű, csaknem két ő viselők a szava károk köré gyűl e idens játszódik Georgescu Bárl vazatra mutatv Istvánnak:

— Elnök ur! most csempész

Az ale

Pop-Csiesó Ist kéri magának Georgescu Bárl tiltakozik az ellorizálja. Nagy deti ki végül P amely szerint meg:

Grigore Perie Ghita Crisan Man lelkész Capatineanut Vasile Tonecs és Izopescu-Gr

Az alelnökök san, Man), háron nai van (Izopese tet, hogy beszar lasztott ezuttal, mult két szesszió a beszarabiaiak lépett a nemzeti vette Sterét a sz Bárlad 83 szavaz vazzattal esett el

Tisztújítás helyic

A Szövetség szabadult örökk kolozsvári helyic

Az ország' cio szerepet kell K ezt csak akkor ha élénk, liüktes csoport munká Minden remény a reorganizált zának meg is f

A helyicsopor hó 23-án, vasárn össze a tisztújító mozgó helyiségé vár cionista tár tömegben kell m is dokumentálja amely minden eszméjének el k

Ez alkalommal talosan is foglaj Könyvvel s ki fő háborúadását és kormány hitszeg A közgyűlés közelebbi száma

Ha szolid

helyről akarcja LIBAZ vagy kérje Ksztr és baromfiomaz Al Szóttitás postán te

Megválasztották a kamara tisztikarát

Duca ma nyilatkozatot olvas fel arról, miért tértek vissza a liberálisok a parlamentbe

Bucuresti—Bukarest, november 17. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délutáni ülésének napirendjén az alelnökök megválasztása szerepelt. Fél 4 órakor nyitotta meg a gyűlést Pop-Csiesó István enök. Dr. Lupu felugrott helyéről és az elnöki enunciáció után bejelentette ebben a szesszióban első kifogását:

— Elnök ur! Egyetlen miniszter sine jelen, nem lehet az ülést megnyitni.

Pop-Csiesó erre felfüggeszti az ülést és előkerítik valamelyik szobából dr. Emil Hatiegan munkaügyi minisztert, mire az ülés ténylegesen megnyílik. Pop-Csiesó bejelenti, hogy minden képviselő arra az alelnökjelöltre szavaz, akire éppen akar. Hat nevet írnak fel a képviselők a szavazólapokra, amelyeknek egybegyűjtése és megszámlálása csaknem két órát vesz igénybe. A képviselők a szavazatszámilást végző titkárok köré gyűlnek, miközben kínos incidens játszódik le. Az egyik elnökjelölt, Georgescu Bărlad képviselő néhány szavazatra mutatva, odakiáltja Pop-Csiesó Istvánnak:

— Elnök ur! Ezeket a szavazatokat most csempészték ide.

Az alelnökválasztás eredménye

Pop-Csiesó István ingerült hangon kikéri magának ezt az inszuinációt, mire Georgescu Bărlad élesen replikázik és tiltakozik az ellen, hogy az elnök őt terrorizálja. Nagy érdeklődés közepette hirdeti ki végül Pop-Csiesó az eredményt, amely szerint alelnökké választották meg:

Grigore Perieteanu	153
Ghita Crisant	147
Man Iekieszt	122
Capatineanu	115
Vasile Toncescut	113
és Izopescu-Greucut	92 szavazattal

Akik kibuktak

Az alelnökök között két erdélyi (Crisan, Man), három regáti és egy bukoviinai van (Izopescu-Greuc). Feltűnést kellett, hogy beszarábiai alelnökök nem választott ezuttal a kormánypart. Az elmult két szesszióban Ion Cadreanu volt a beszarábiaiak alelnöke, ő azonban kilepett a nemzeti parasztpártból és követte Sterét a száműzetésbe. Georgescu Bărlad 83 szavazatot kapott, tehát 9 szavazattal esett el az alelnökségtől. Ser-

ban kolozsvári akadémiai rektorra 60 és Flueraș szocialista képviselőre 26 szavazatot kaptak az alelnökválasztáson Duca, Stere, Lupu, sőt Cuza professor is. Az antiszemita apostol nevének említésekor néhány többségi képviselő közbekiáltott:

— Tudjuk, ki szavazott reá.

Az eredmény kihirdetése után az új alelnökök nevében Ghita Crisan mondott köszönetet a többségi képviselőknek megválasztásukért. A maga részéről az ő személyét ért megiszteltetést áthárította a nemzeti-parasztpárt erdélyi és bánáti szervezeteire, majd ígéretet tett arra, hogy az alelnökök lelkiismeretesen fogják teljesíteni kötelességüket.

Ezután a kvesztorokat választották meg dr. Lázár Illés, Dan Zaharia és Jonescu Botosanu személyében. A keddi délutáni ülésen kezdetét veszi a felirati vita, amelyben a zsidó képviselők is részt vesznek.

Duca ma nyilatkozatot olvas fel

Bucuresti—Bukarest, november 17. A liberális párt vezetősége ma délelőtt Duca elnöklele alatt értekezletet tartott a pártklubban. Elhatározták, hogy a keddi délutáni ülésen Duca nyilatkozatot fog felolvasni, melyben megindokolja, hogy a liberális párt miért tért vissza a parlamentbe. Ugyanezt a nyilatkozatot fogja a szenátusban dr. Anghelescu felolvasni. A felirati vitában való részvétel kérdésében még nem döntöttek véglegesen, csak azt határozták el, hogy a liberális párt álláspontját a trónbeszéddel szemben ugyanezak nyilatkozatban fogják precizizálni.

Ezután George Brătianu akeiójával foglalkoztak és elhatározták, hogy Brătianu Jonel fiával szemben a teljes dezinteressel álláspontjára fognak helyezkedni. Nem bocsátkoznak vele vitába, még akkor sem, ha a liberális párt nevében fog deklarációkat felolvasni.

FIGYELMEZTETÉS!

Bármilyen cikknek, amelynek gyári védjegye van, az utánzása tisztességtelen és törvénytelen. De fertőtlenítő szernek a hamisítása valóságos bűntett

SENKI sem tudhatja, milyen körülmények között kerül használatba egy fertőtlenítőszer, milyen csírákat kell annak előlme. Éppen ezért minden fertőtlenítőszer legpróbb részének pontosan a legpróbb recept szerint szakemberek által laboratóriumban kell készülnie.

Lysoform egyike az ismert legkiválóbb fertőtlenítő szernek. Laboratóriumi vizsgálatok, amelyeket a világ legkiválóbb kémikusai végeztek, igazolják, hogy az megöli

a tudomány által ismert legellenállóbb bacillusokat is.

Az egész világon ismert valódi Lysoform csakis eredeti üvegekben kerül eladásra. Minden kimérve, „Lysoform“ név alatt eladott készítmény hamisítvány.

A közönséggel szembeni kötelessége a Lysoform társaságnak, hogy mindazok ellen megtegye a törvényes lépéseket, akik hamisított folyadékokat Lysoform gyanánt adnak el, mert ezzel ezek és ezek egészségét és életét veszélyeztetik.

Az eredeti Lysoform-üveg

Lysoform

Az egészségügyi minisztérium (15426/925. szám alatt) és a legfelsőbb egészségügyi tanács (35753/930. szám alatt) engedélyezte.

A kormánytámogató blokk abszolút többséget szerzett a lengyel választásokon

Halottak és sebesültek jelzik a lengyel választások terrorista különítményeinek beavatkozását — A korridorban a német párt elvesztett minden mandátumot

Varsóban a nacionalista terroristák lerombolták egy cionista lap szerkesztőségét

Varsó, november 17. Az a szárnyú terror, melyet Pilsudszky hívei fejtek ki a választásokon, megtermette a maga szomorú gyümölcsét. A beérkezett utolsó jelentések szerint a kormányblokknak sikerült megszereznie az abszolút többséget, amit természetesen csak a legbrutálisabb erőszak alkalmazásával, a szemközti pártvezetők letartóztatásával tudott elérni.

A lengyel választások a demokrácia megcsúfolásának tekinthetők, amelyen a kisebbségi jogokat is véres kezekkel ütötték arcul Pilsudszky terroristái. A lengyel választások „tisztaságának“ illusztrálására talán elegendő annak megemléke, hogy a lengyel korridorban, ahol a német kisebbség a legerősebb, a német kisebbségi párt az összes mandátumokat elvesztette.

A cionista zsidó párt is hallatlan veszteségeket szenvedett a borzalmas terror következtében. Míg a mult parlamentben a cionisták több mint 30 mandátummal rendelkeztek, most csak 4 mandátumra tudott szert tenni, amit korábban a szavazatok, vagy a meggyőződések csökkenésének, hanem egyedül a pótdallan terrornak lehet betudni.

A szociáldemokraták és demokraták 86 mandátumot szereztek, míg az előző parlamentben 156 mandátummal rendelkeztek. Általában az ellenzéki pártokra 1 millió szavazattal kevesebb esett.

A kormányblokk eddig megszerzett mandátumainak száma: 250, ami az abszolút többséget jelenti.

Győzött Pilsudszky terrorja Lengyelországban

Varsó, november 17. A lengyel választásokon különösen a kisebbségeklakta területeken, továbbá a fővárosban és környékén komolyabb természetű összeütközések fordultak elő a lengyel nacionalisták és politikai ellenfeleik között. A karhatalom mindannyiszor sikerrel lépett közbe és a rendet helyreállította. Összesen mintegy háromszáz rendbontót vettek őrizetbe. A lengyel nyugati és délnyugati határvidéken a nacionalisták igen erőszakosan léptek fel.

Több helyen a választási helyiségekbe behatoltak, a német bizalmi férfiakat a szavazóhelyiségekből erőszakkal eltávolították és a szavazók kezéből szavazóedülvüket elvették.

Tarnowiczban és Lublinitzban a nacionalista szavazók tömegesen sértették meg a választás titkosságát és a szavazóhelyiségekben hangosan terrorizálták a szavazókat, hogy kövessék példájukat s szavazzanak a kormányra. Nyole szá-

vazót, akik nem azokkal a szavazólapokkal szavaztak, amelyeket a nacionalisták rájuk kényszerítettek Lublinitzban a helyiség elhagyása után véresre vertek. Számos német szavazó ablakait betörték. A szavazatok összszámlálása az esti 9 órai záróra után mindenütt nyomban megkezdődött s a késő éjszakai órákban még tartott. A választásokon 19 párt vett részt.

Az újabb érkezett hírek szerint Prustóban a választásoknak két halottja, Poznanban tizenegy életveszélyes sebesültje, Varsóban hatvan többé-kevésbé súlyos sebesültje és Krakóiban egész sor letartóztatottja van.

Lodzban tegnap este a szociáldemokrata párt központi irodájának helyiségeit a tömeg megostromolta. A rendőrség csak hosszabb ideig tartó rombolás után lépett közbe. Számos sebesültet kórházba szállítottak.

London, november 17. Varsóban a választások a nacionalisták terrorjának jegyében folytak le. Több ellenzéki napilap szerkesztőségi helyiségeinek ablakait bevették és egyik cionista napilap helyiségeit összerombolták. A lengyel főváros külvárosában számos összeütközés történt a nacionalisták és politikai ellenfeleik között.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Tisztujítás a kolozsvári helyicsoportban

A Szövetség áthelyezése folytán fel szabadult erőkkel új éra kezdődik a kolozsvári helyicsoportban.

Az ország cionista életében jelentős szerepet kell Kolozsvárnak vinnie s ezt csak akkor követelheti magának, ha élénk, liktető és tartalmas helyicsoport munkával ezt meg is érdemli. Minden remény meg van arra, hogy a reorganizált helyicsoport a várakozásnak meg is fog felelni.

A helyicsoport lelépő vezetősége f. hó 23-án, vasárnap d. e. 10 órára hívta össze a tisztujító közgyűlést az Uránia mozgó helyiségébe, amelyen Kolozsvár cionista társadalmának impozáns főmegben kell megjelennie, hogy ezzel is dokumentálja azt a munkaakarást, amely minden igaz hivat Palesztina eszméjének el kell töltsé.

Ez alkalommal a helyicsoport hivatalosan is foglalkozni fog a Fehér Könyvvel s ki fogja fejezni méltó felháborodását és tiltakozását az angol kormány hitszegése felett.

A közgyűlés szónokait lapunk legközelebbi számában fogjuk közölni.

Ha szolid és megbízható helyről akarja LIBAZSIR szükségletét beszerezni, írjon vagy kérjen árajánlatot

— KLEIN orth. — kősz
szék és baromfiárnokából Oradea, Saguna 6.
Alapítva 1919
Székhelye postán és vasúton saját bédőben.

stai s minden
ezése a tűz
t hallottam,
már a temp
vel nincs me
tással elintéz
volna szük
akart beszélni
olta, hogy ne
sege s kérde
ezések mene

állhat meg a
y zsidó hajlék
nek az embe
dőségának ke

Noszín Mór

skedő árult

reskedelmi és
umping-cipők
rt okoztak ne
venciójára az
telte a dum
et és eljárást
ellen, annak
jutott a dum

rnok, an-lengyel miatt

sak most derült
szkreciója foly
nyeit még ma
ország közvé
szivargott ki a
nagyvezérkar
dessel a Dorna
suhos, akinek
leuder Cili ve
többi kommu
partoztatott
Az mondják,
szalak füz
rnokhoz.
ntan. Mircescu
lat indult meg
sokat beszéltek
ról, hogy Mir
agát. Tény az
tellen súlyosan
ott egy olasz
gy megrendült
Itt érte a vá

szági

ssze két pol-

Tegnap a spa
ssze két polgári
gfelenlített rik
ertek árulni. A
ok fedezete alatt
ok a pályaudva
ottak, hogy a
nalmába keríti
ályozza a lapok

na megindította

üz miatti általa
nen még nem ért

LOKK

ennyiségben a
rban kapható

JTH

skedésben Cluj.
iteazul 39

ZLET LELKE:
JKELETBEN

HIREK

Uj Kelet az egyetemek erdelyi és borsági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc
 Bukarest szerkesztőség:
 Hátvezető: Hotel Imperial
 Adószám: utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Változékony időjárás várható. Budapesti jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint változékony és hidegebb időjárás várható észak nyugati szelekkel és egyes helyeken havazással. A hőmérséklet Budapesten ma délután 6 fok Celsius.

— Teofanescu őrnagy nem mondotta, hogy Borsát felgyújtották. Az Uj Kelet az év július 23-án megjelent számában cikk jelent meg, amelynek keretében előzőltük Teofanescunak, a máramaros-szigeti 10. hegyvidéki őrnagyának azt a nyilatkozatát, hogy a borsai tűz szerint gyújtogatás eredménye volt. A hadügyminisztérium ma 8917. szám alatt átiratot küldött szerkesztőségünkhez, amelyben kéri annak közlését, hogy Teofanescu őrnagy az említett cikkünkkel kapcsolatban megindított vizsgálat alatt fölöttései előtt a legkategorikusabban megcafolta, hogy a borsai tüzről ilyen nyilatkozatot tett volna.

— Kilévevnyolke éves korában házasság Anglia nyugalmazott hóhéra. Londonból jelentik: A világnak talán legdörgőbb világhőse Graham John nevű nyugalmazott angol hóhérré, aki most 98 éves és néhány nap múlva esküszik meg 78 éves menyasszonyával. A menyasszony meg leánykorában van. Graham, mielőtt nyugdíjba ment volna, harminckét halálraítelt kivégzést hajtott végre. Ha ezek történetét mind elmeséli, az új pártján a mézesmadék alatt ezek szerint lesz miről beszélni.

— Orosz-román tárgyalások a határvidéki kiküszöbölésére. Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint ma Tiraspolnál orosz delegáció ment át és onnan a Dnyeszteren román területre, hogy a román kiküldöttekkel tárgyalást folytasson a határvidéki kiküszöbölésére, továbbá a határátlépők és a Dnyeszter-hajózás ügyében. Őt és félőrs tárgyalás után az orosz delegáció visszavert Tiraspolba.

— Házasság. Steingesser Ionka (Máramaros-szigeti) és Káhn Viktor (Akna-szalatina) folyó hó 21-én, pénteken délután 2 órakor Máramaros-szigeten a Müller-féle vendéglőben tartják meg esküvőjüket, melyre rokonaikat és ismerőseiket ezután hívják meg.

— Elvetették a török kormány elleni bizalmatlansági indítványt. Londonból jelentik: Anzori jelentés szerint a török képviselőház a parlamenti ellenzék vezérének, Fehti beynek a kormány ellen előterjesztett bizalmatlansági indítványt elvetette. A kormány ellen mindössze tizen szavaztak.

— Iskolás gyermekeket meghűléstől, athatól mentesít Anacot paszvilla rendszeres szopogatása. Egy fiola ára 37 lej.

— Aktív a cseh külkereskedelmi mérleg. Prágából jelentik: Október hónapban a csehszlovák külkereskedelmi mérleg 440 millió cseh koronával aktív volt.

— Uj nemzetközi gazdasági értekezlet Genfben. Genfből jelentik: A félév előtti vámfegyverszűnési konferencia folytatásaként holnap uj nemzetközi gazdasági értekezlet kezdődik Genfben.

— Két bitoros halt meg ugyanegj éjszaka. Citta di Vaticanoból jelentik: Egyugyanazon éjszakán a római katolikus egyháznak két bitoros érseke halt meg. Mistangelo florenai érsek 78 éves korában és Charost rennesi hercegérsek 59 éves korában. A bitorosok temetésére a Szentsek külön képviselőket küldött ki.

— Gyomor- és hasbántalmak, izgékonyág, migrén, kimerültség, szédülés, szorulás, rémes álmok, ijedség, általános rosszullét, csökkent munkaképesség, esetekben megszűnnek azáltal, hogy a beteg naponként reggel éhgyomorral megiszik egy pohár természetes Ferenc József keserűvizet. Az emésztőszervek bántalmainak szakorvosai általánoson dicserik a Ferenc József vizet, mert ez a gyomor és a belek működését előmozdítja, az epe kiválasztást fokozza, az anyagcsere megélénkíti és a vért felhívja. A Ferenc József keserűvizet gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Bukarestben

a közismert hosszú évek óta fennálló **Grossman**-féle kóser étterem átköltözködött a **Str. Ilfov 4 szám** alá (Casa de depunere háta mögé, volt Restaurant Cluj) gyönyörű termeivel, kertjével rendelkező helyiségeibe Kéri régi nagybecsült vendégeinek továbbra is szíves látogatását.

— A bécsi rendőrség nem engedélyezte a Starhemberg-vadászok felvonulását. Bécsből jelentik: A Starhemberg-vadászok tegnapi tervezett felvonulása elmaradt, mert az engedélyezésre vonatkozó kérelmet későn nyújtották be a rendőrséghez és a rendőrség nem adott kedvező választ a beadványra. Így csak katonai sorakozó volt a Ringen s Starhemberg herceg mondott beszédet, melyben bejelentette, hogy az elkövetkező vasárnapokon tüntetések és felvonulások lesznek s a Heimwehrrel meg fogják mutatni, milyen hatalmat képviselnek.

— Aki fiatalságát tartosan meg akarja őrizni, reggelire, uzsonnára rendszeresen Ovonalintint fogyasszon.

— A ruhr-vidéki bányászok elutasították a békéltető eljárást. Berlinből jelentik: Bochumban tegnap a ruhr-vidéki bányász szakszervezetek elutasították a békéltető döntést.

— Házasság. Weisz Zsóka Somereffő-parancsnok és Róth Miksa Cluj szívesen látják rokonaikat, ismerőseiket és jobbarataikat november hó 23-án, vasárnap délután 1 órakor Nagyváradon, zárduccai templomban megtartandó egybekelési ünnepélyükön.

— Hevesi Piroška zongoraművészné ezidei első hangversenye rendkívül érdekes műsorral november 19-én, szerdán este fél 9 órakor, a katolikus gimnázium dísztermében lesz megartva. Jegyek és részletes programok Lepage, Ellenzékes Király zenemű üzletében kaphatók.

— **Lequel faexport-kartell.** Varsóból jelentik: A provizorikus Németország és Lengyelország között létrejött fa-kereskedelmi megállapodások ez év végén lejárnak. A két ország között fennálló feszült viszonyra való tekintettel azonban aligha lehet számítani a szerződés megújítására és Németország mint favásárló, Lengyelország számára aligha jöhet tekintetbe. A lengyel fatermelők tehát más piacok megszerzése felé fognak orientálódni. Minthogy Európában mindenütt a szovjet-orosz dumping befolyásolja a fapiacot, az érdekelt kereskedők mozgalmat indítottak egy kartell létesítésére, amely hivatva lesz a dumpingot ellensúlyozni. A kereskedőket a kormány is támogatja. A faexportörök kartellje még e hónap folyamán létrejön.

— **HANY ZSIDÓ DIAK TANUL A NEMET FŐISKOLÁKON?** Berlinből jelentik: A Jüdisch-liberale Zeitung legújabb számában Herbert Philippsthal érdekes cikket közöl a német egyetemeken tanuló zsidó fiatal ságról. Az összes német egyetemeken és főiskolákon 1930 nyári szemeszterében 132.090 hallgató tanult, közöttük 4972 zsidó, vagyis 3.7 százalék. 1925-ben pedig a német birodalomban a zsidók száma az összlakossághoz arányítva 0.9 százalék volt. Tudjuk jól — írja Philippsthal —, hogy a zsidó nagybecsűl az akadémiai rangot. Olyan jelenség ez, amely a régi kultúra fölött rendelkező népeknél állandóan visszatér. Most a zsidóknak szeméret vetik, hogy a szellemi munkát istápolják és előnyben részesítik. A 4972 főiskolai hallgató azonban elveszti sokaságának jelentőségét, ha megtudjuk, hogy ezek között 1269 külföldi zsidó. A németországiak közül tehát mindössze 3703 jár az egyetemre. Ezek közül 1048 a leány hallgató.

— **KÉT HÓNAPI BORTÖN A ZSIDÓ VALLÁS MEGGYALÁZÁSÁRT.** Berlinből jelentik: A nemzeti szocialista irányú Der Sturm című folyóirat szerkesztője, Wolfgang Bergemann tegnapelőtt állott Kasselben a törvénytörés előtt a zsidó vallás gyalázásának büntette miatt. Bergemann egy nyilvános gyűlésen kijelentette, hogy a zsidó vallási szabványok szerint a zsidó mészárosok eladhatnak nemzsidóknak undort gerjesztő módon elkészített húst. A törvénytörés Bergemannt a zsidó vallásközösség és szokásainak megsértése miatt **kéthónapi börtönrre ítélte.**

— **KÜLFÖLDI SPORTESEMÉNYEK**
 Budapest. A magyar profi labdarugó bajnokság szenzációja a Ferencváros és Újpest súlyos veresége két outsider csapatától. Különösen nagy meglepetést kelt a Ferencváros nagy visszaesése, ami arra enged következtetni, hogy ebben az évben a volt bajnokcsapatnak a jó helyezéért kell majd küzdenie. Részletes eredmények:
 Vasas—Ferencváros 5:2 (3:1). A győztes csapat lelkesedése döntötte el a mérkőzés sorsát. A gólokat Brunecker (2), Egri és Stanzl (2), valamint Toldi és Takács II. rúgták.
 Hungária—Nemzeti 3:0 (1:0). Skvarek, Baráti és Weber a góllövők.
 Sabaria—Újpest 4:2 (3:2). Újpest is elszorította első vereségét és így már nincs veretlen csapat a bajnokságban. Góllövők sorrendje: Avar (4. perc), Borbély (7. perc), Avar (22. perc), Kovács (25. perc), Iglódi (34. perc), Kovács (II. félidő 38. perc). A 30. percében hene miatt megítélt és a II. félidő 8. percében fault miatt megítélt tizenegyeseket P. Szabó rosszul rúgta és Vermes kapus kivédte.
 Pécs. Boeskey—Pécs-Baranya 3:2 (1:1). Góllövők sorrendje: Ardaí, Vince, Horváth, Teleky, Ardaí.
 Budai 11—Kispest 1:0.
 III. ker.—Bástya 3:1 (1:0).

— **AUSZTRIA KÖNNYEN GYŐZÖTT SVÉDORSZÁG ELLEN.** Bécsből jelentik: Az osztrák—svéd válogatott labdarugómérkőzést Ausztria csapata simán, minden nagyvívó küzdelem nélkül, inkább iskolajátékkal 4:1 (1:1) arányban nyerte meg 35.000 néző előtt.
 BÉCSI LABDARUGÓ EREDMÉNYEK. Nichlson—FAC 1:1 (1:0), bajnoki. Szombati barátságos mérkőzések: WSC—Slovan 2:1 (2:1), Waeker—Hakoah 5:1 (3:1), WAC—BAC 6:1 (3:1), Vienna—Libertas 1:0 (0:0).

SPORT

Vasárnapi sportesemények

Az 'Universitatea győzött az első bajnoki mérkőzésen. A favoritok meglepetésszerű veresége a magyarországi bajnokságban

Cluj—Kolozsvár, november 17. Az egyesületek egy része és a sportszövetség között kitört konfliktus következtében két hétig szünetelő bajnoki szezon vasárnap délután folytatott ismét. Az 'Universitatea együttese játszta le a KAC-cal szemben első bajnoki mérkőzését és azt viszonylagosan jó játék után meg is nyerte. Az egyetemi csapat néhány játékosának elvesztése folytán azonban nem képviseli tavalyi játékerejét és az őszi fordulóban aligha fogja a Románia első helyét veszélyeztethetni. Az eredményeket alább adjuk:
 'Universitatea—KAC 2:1 (0:1). Biró Fővénny. A KAC komplet csapata a mezőnyben egyenlő ellenfélnek mutatkozott a Giurgiu nélküli egyetemi csapattal szemben. Az első gólt az ötödik percében a KAC éri el **Poklosi** révén, a második félidő 11-ik percében Baciu egyenlít. A győztes gólt meginduló küzdelem az 'Universitateának kedvez, a 44-ik percében Surlasiu beállítja a végeredményt.
 A mérkőzés eredménye alapján a kolozsvári bajnokságban a Románia vezet három győzelemmel, második helyen áll a KMCSO kettő és a harmadik helyen az 'Universitatea egy győzelemmel.

SZERVEZKEDIK A RIPENSIA. A temesvári proficsapat leszerződöttette játékosai közé a nagyváradi Bodolát és Barthát.

Nagy KARÁCSONYI

Vásár

Szabó Jenő

divatkülönlegességi nagy-
 áruházában, CLUJ.
 Telefon 4—79

1 m. batiszt	Lei	23
1 „ mosott vászon		29
1 „ fehérnemű vászon		33
1 „ mintás mosó delain		33
1 „ crepp		35
1 „ tenisz flanel		29
1 „ Kascha		52
1 „ flanel pasztel színben		39
1 garnitur hat salvétával		188
1 kis vég vászon ágyneműnek		390
1 m. 1 ^a minőségű férfi szövet öltönyre		195
1 „ mosó selyem ruhákra		68
1 „ 1 ^a minőségű Crep de chin minden színben		275

MARADÉKOK feltűnő olcsó árakban!!!

Nagy karácsonyi vásár

Kérje teljesen ingyen az 1931. évi naptár és árjegyzék könyvecskét.

KÖZGAZDASÁG

Szénháboru Anglia és Lengyelország között

A lengyel szén veszélyezteteti az angol érdekeket és Anglia — Németország segítségét kéri

Az angol kormány meghívta Stegerwald német munkaügyi minisztert a novemberben tartandó londoni konferenciára, amelyen a nemzetközi piac helyzetét fogják tárgyalni. Az angol lapok szerint ez a tárgyalás összefügg a Németország és Lengyelország közötti megegyezéssel, mely magába foglalja a szénhelyezésnek új szabályozását Ausztria, Magyarország és Olaszország felé. Ebben a vonatkozásban az angol lapjelentések a tényeket messze túlhaladják, mert eddig nem ismeretes ilyen fajta egyezés. Már a genfi szénértekezleten létre akarták hozni a széntermelők a megegyezést, hogy a fontosabb piacokat egyenlő részben osszák fel a szénexportálók között. Anglia a nevezett három állam közül csak Olaszországban van érdekelve, ahol a német és lengyel szén is versenyeznek a kelendőségért. A német-lengyel megegyezés az angol szénbányászati érdekeit azért is érintené, mert ebben szó van arról is, hogy a lengyel szénexportátást a Német Birodalom felé is újból megkezdjék és havonta 300.000 tonna szén leszállítását fixirozták. Ilyen nagy tömeg lengyel szén a német piacról visszaszorítja az

angol szenet és ezenkívül a lengyel import miatt a német-észak-szláviai erdőkerület is kénytelen lesz jobban forszírozni az exportot, mint eddig. Angolország körülbelül 5 millió tonna szenet szállít évente Németországba, de a német piacokon újból megjelenő lengyel szén az angol exportot esőkéntenté. Ausztria és Magyarország nem játszanak szerepet a német és lengyel szállításnál, mert ezek inkább Csehszlovákiából importálnak.

Az angol delegációknak a jelentése után hívta fel Anglia a fontosabb szén termelő államokat az internacionális együttműködésre anélkül, hogy felismerte volna egy ilyen akció nehézségeit. A német-angol tárgyalások csak általánosságban fogják körül a szénproblémát és a tárgyalási anyagból nem hiányozhat a munkaidő és a munkabérek kérdése sem. Hisz éppen ezek azok a pontok, amelyek megdrágítják Angliában a széntermelést és amelyek miatt Lengyelország olesóbban tudja adni a szenet, mint Anglia. Anglia a konferencián érdeklődési zónákra akarja felfosztani az importállamokat. Kérdés azonban, hogy Lengyelország ebbe a felosztásba belemegy-e.

Bánsági termény- és lisztpiac

Az egész ország termény- és lisztpiacának középpontjában az új, kilátásban helyezett kormányintézkedések állanak. Valóságos káosz keletkezett az utóbbi napokban az egymást követő ellentmondó hírek hatása alatt s ennek következtében a piac is egymásután kisebb-nagyobb megrázkódtatáson ment keresztül. Ebben a pillanatban semmi pozitívumot nem lehet tudni a kormány előkészítő munkáiról. Annyi bizonyos, hogy a magyarországi mintára formában hasonló, de lényegében erősen eltérő bolettatörvény van készülöben, mely a mai szabadkereskedelmet erősen korlátozni fogja. A bolettatörvény, valamint az ezzel kapcsolatosan bevezetendő különböző intézkedések: kenyérgygy, liszt- és termény árainak a maximalása elé a különböző mérvadó szakkörökben vegyes érvelmelkel tekintenek. Jogszerűen attól tartanak, hogy a kormány ezuttal is, mint annyiszor a múltban, olyan új törvényeket fog életre hívni, melyeknek semmilyen gyakorlati eredménye nem lesz s ameddig a hibákat reparálni fogják, az ugynevezett rendszabályozott liszt- és terménykereskedelem teljesen fel fog morzsolódní. Malmi körökben váltotta ki a legnagyobb izgalmat a kormány beígért új rendszabályozó törvénye. Itt attól tartanak, hogy az illetékes tényezők meg hallgatása nélkül olyan új törvényeket fognak életbeléptetni, melyek ezt az ipart teljesen a tönk felé fogják sodorni. A nagy terményügynökségek körében is általános pesszimiztikus hangulat uralkodik.

Lisztpiac: A lisztpiacon újabb áreséseket könyvelhetünk el. Egyébként is attól tartanak, hogy a közeljövöben épp az uralkodó bizonytalanságra való tekintettel a lisztpiacon az árak tovább fognak esökkenni. A hét elején történtek kisebb-nagyobb kitések, de ezek semmiesetre sem alkalmasak arra, hogy a piacon uralkodó nagymérvű kínálatot némileg is egyensúlyozzák. A héten a következő árakról számolhatunk be: 30—70-es beosztású liszt 6.10, 50—50-es 6.40, továbbá 0-ás liszt 7.10, 2-es 6.50, 4-es 5.75, 5-ös 4.70,

6-os 3.50, 7-es 2.80, valamint takarmányliszt és korpa 2.50, illetőleg 2.10 lej szákkal együtt.

Termény: A buzában mutatkozó kevés kínálat mellett szemmi érdeklődés nem nyilvánult meg. Ugy az eladók, mint a vevők várakozó álláspontra helyezkedtek. Az árak alakulását egyébként itt adjuk azzal a megjegyzéssel, hogy a buzapiac az elmúlt hét folyamán újabb áresések voltak. Eszerint: 77-es 270, 78-as 290, 79-es 310, 80-as 320, valamint óbessenyői buza 360 lej.

A többi gabonafélében krajovai jégyszerez szerint a tengeri 240 lej, illetőleg az új tengeri 190 lejért kerül belsőli forgalomban. Az export tengeri eléri a 195—200 lejt is. A zab 240, valamint a sórárpa 310 lej. A külföldi tőzsdéken az árak pár ponttal újból estek.

Újabb nagyarányú munkáselbocsátások a cseh iparban. Prágából jelentik: A Karlsbad melletti Neudeckben működő Eszaknémet Gyapjutszítói üzem hétszáz munkást bocsátottak el. A Neudeck közelében levő Rothau Vasműveknél kétszáz munkást bocsátottak el.

Pesszimizta hangulat a petróleumvilágpiacra. Newyorkból jelentik: Reeser, a csikagói petróleumintézet elnöke a napokban beszédet tartott a petróleumipar világhelyzetéről. Mindenekelőtt rámutatott az elmúlt negyedév fogyasztására, amely feltűnően vissza maradt az előbbi időkkel szemben. Véleménye szerint javulás e téren a jövő év nyári hónapjáig aligha várható. Egyelőre a problémát nem lehet másként megoldani, mint a termelés legmesszebbmenő megszorításával. Reeser elismeri, hogy a dolgok mai helyzetében nem kell egyetlen társulatnak sem expanzív üzleti politikát folytatnia. Az utóbbi husz évben 18.66 milliárd hordó kőolajat termeltek és ebből a számból az Egyesült Államok 12.35 milliárd, vagyis 68 százalékot produkáltak. Ez azt jelenti, hogy naponta majdnem 4 millió hordót termeltek a világon. Az Egyesült Államok domináló helyzetét csak akkor tarthatja meg, ha tudományosan fogja kiaknázni a produktót.

SZÍNHÁZ—MOZI

A „Hoffman mesét” bemutatója a Román Operában. Pénteken, november 21-én kerül először színpadra a Román Operában Offenbach örökbeesű remekműve, a „Hoffman mesét”. Az operát Pavel igazgató nagy ambícióval rendezte és teljeseen új köntösben, stilszerű ruhák és díszletekkel mutatja be. Bobescu karnagy dirigálása mellett. Érdekessége az előadásnak, hogy a hármás női főszerepet az opera három primadonnája: Dobranskaia, Aca de Barbu és Tiron Silvia énekelik. A címszerepet Andreescu, a bariton főszerepet pedig az újonnan szerződött Huhulescu énekl. Jegyek elővételben az Opera pénztáránál.

A Román Opera műsora

Szerda, november 19-én: Szünet.
Péntek, november 21-én: Hoffmann mesét. (Premier).
Vasárnap, november 23-án (délután): Tosca.

A MAGYAR SZÍNHÁZ IRODÁJÁNAK KÖZLEMÉNYEI

A vadkacsa másodsor. Ma este másodsor adják Ibsen Henrik remekművét, a Vadkacsát, amelyről a főpróba közönsége egyöntetűen állapította meg, hogy az utolsó esztendőök legnagyobb sikerű darabja lesz Kolozsváron. A darabot Horváth Árpád rendezte, a főszerepeket most is Földényi, Forgács, Réthely, Balázs, Tóth Elek, Komár Juliska, Benes Ilona, Szentgyörgyi Mária alakítják.

Kék mazur Kondorral és Nádorral. Rendkívül érdekes operett-repriz lesz szerdán este a színházban. A Kék mazur című operettet adják teljesen új szereposztásban és új betanulásban. Az előadásnak különös érdekessége, hogy Kondor Ibolyka és Nádor Jenő ezzel a darabbal néhány év előtt Amerikában turnéztak és több mint százszor páratlan sikerrel játszották a Kék mazur gyönyörű főszerepeit. Nádor Jenő rendkívüli ambícióival készült a Kék mazur reprizére már csak azért is, mert tulajdonképpen ez lesz az első operett, amely hatalmas hangjának és rendkívüli énekkultúrájának bemutatására alkalmas ad neki. A Kék mazur énekpártija ugyanis a legszébb és legnehezebb feladatokat kínálja a bonviván számára. A Kék mazur előadása iránt máris nagy érdeklődés mutatkozik.

A Magyar Színház jegyei mártól kezdve elővételben az Ellenzék főtéri könyvtárában is kaphatók.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA

Kedd: A vadkacsa. (Másodsor. Napi bérlet 14. szám. A. Sorozatszám: 63.)
Szerda: Kék mazur. (Operett-repriz, új szereposztásban, új betanulásban. Kondor Ibolyka, Betegh Bébi, Nádor, Tompa, Ihász fellépésével. 14. B. bérlet. Ssz. 64.)
Csütörtök: Bánk bán. (Harmadsor. Rendezi Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője, m. v. 15. A. bérlet. Ssz. 65.)
Péntek: Ünnepi előadás Kisfaludy halálának századik évfordulóján. I. Az irodalmi társaságok díszülése a színpadon. II. Kérők. (Viziték 3 felvonásban. 15. B. bérlet. Ssz. 66.)
Szombat: Meluzina. (Zerkovitz-operett, először. Kondor Ibolyka, Betegh Bébi, Nádor Jenő, Tompa Béla, Ihász Aladár. (Premiérbérlet 12. Ssz. 67.)
Vasárnap d. u. 6 órákor: Alvinci huszárok. (Kondor, Betegh, Nádor, Tompa. Ihász. Mérsékelt helyárakkal. Ssz. 68.)
Vasárnap este 9 órákor: Meluzina. (Másodsor. 16. A. bérlet. Ssz. 69.)
Hétfő: Meluzina. (Harmadsor. 16. B. bérlet. Ssz. 70.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MŰSORA CSIKÁGÓ ALVILÁGA 3 PICCANNIERS

Pompás és gazdag a Magyar Színház és heti műsora. Két attrakció van műsoron: I. „Csikágó alvilága” kaland

tor történet 8 felvonásban, a főszerepekben Clive Brook, Evelyn Brendt és George Bancroft. A második attrakciója a műsornak a „3 Piccanniers” amerikai táncművészenézácója tánc mutatványokkal. Előadások 3, 5 és 7 órákor. Helyárak: 20 és 10 lej.

Csütörtök, péntek és szombat 3, 5 és 7 órákor, vasárnap fél 3 és 4 órákor hangos világrakció „Mindennapi kenyérünk” hangos, zenés filmre gény 10 felvonásban, a főszerepekben: Mari Duncan és Charles Farrell. Helyárak: 20 és 10 lej.

RADIO MŰSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI Szerda, november 18.

Bukarest. 12: Gramofon. 16: Zenekar. 19: Gramofon. 20: Rádiózenekar. Bruch Kol Nidrei, Brahms: Magyar tánc, — Strauss: Vidám Bécs, 21:45: Hírek.
Budapest. 9.15: Mándits-zenekar. 12.05: Kvarsett. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Novellák. 5.30: Zenekar. 6.30: Német nyelvoktatás. — 7.30: Gramofonhangy. 8.15: Humoros előadás. 8.45: Mocsányi és Lakos. 9.30: Hubay-est. Utána pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd éjfélnél.
Bécs. 21: Zongorahangy.
Bertin. 20: Delibes: Lakmé c. operája Alpar Gítával.
Varsó. Kattovic. 19.50: Opera.
Milánó. 21: Verdi: Othello c. operája.
Róma. 21.05: Nagy szimfonikus hangverseny.
Prága. 22.30: Jazz.
Pozsony. 20: Hangy. Műsoron Meczart II. szimfóniája.
Brünn. 21: Hangverseny.

Szerda, november 19.
Bukarest. 20: Szaxofonzen. 21.15: Hegedűjáték. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Hangverseny. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05: Hangverseny. Caesar: Prelude, chorál és fuga. — Liszt: Ha én dus király volnék. Schubert Anselma sűrűn. Strauss: Halottak napján. Chopin: Ballada g-moll. Rubinstein: Harmat csillog. Wolff: Elrejtőzés. Bizet: Áprilisi dal. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 4.15: Emlékezés Vajda Jánosra és Reviczky Gyulára. János Károly előadása. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Vitéz Farkas Jenő novellái: Kiss bácsi jubilál. Találkozás. Felolvassa a szerző. 5.25: Orsz. éjfélnél. 6: A Rádió Élet ifjúsági előadássorozata. Hilbert Károly bevezető előadása: A rádió és az ifjúság. 6.30: Olasz nyelvoktatás. 7.15: A Mándits szalonzenekar hangversenye. Urbach: Abránd Mendelssohn műveiből. Lehár: A mosoly országa. Nevin: Nighty lak a rose. 8: Az Országos Postás Zenés Kulturregysület hangversenye. Közreműködik: Elek Szidi, a m. kir. Operaház művésznője. Hannover György hegedűművész. Ssholz János gondokaművész. Koltay Gyula zongoraművész. 9.30: A Budai Dalárda hangversenye. Karnagy: Szegő Sándor. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 10.45: A Magyar Költői Társaság előadássorozata báró Sterényi József v. b. t. t. ny. miniszter németnyelvű előadása.

Apro hirdetések

Szörme bundákat 3500 és szörme galérok 350 lejtől kaphatók, V. Jánky, Fő tér 22. Udvar.

Leszállított árban ajour és plissé! Új divatu géphímzések fehérműre is szépen készülnek a Hímzőszalonban, Kosuth Lajos uca 4 emelet (volt Unió u. 15 szám).

Fogtechnikus nagyon szerény igényekkel állást keres azonnalra. Jelige: „Lószereit”.

Dejen Főter 14. sz. alatt jölné egyéül fehérmű-szalon elköltözés miatt átadó. Ertekezni ugyanott.

Antik butorok és perzsaszőnyegek minden elfogadható áron eladók. Arta, Str. Avram Jancu 3.

Szobát esetleg teljes ellátással keresek a klinika közelében. Naftali Vilmos Blaj.

Orth. kóser füstölt libahúst bármilyen mennyiségben szállít Salamon, Oradea, Francia sor 12.

Szerény igényű, román, magyar nyelvet bíró gépirónó állást keres. Cim a kiadóban.

KIT ÉV... NOVEMBER 18... 5691 ÉV

400... Disz... Készít...

A két I

Kétségtelenül, ami a kar... sán történt. K... latkozatot a... Duca volt bel... legi kormány... gazdasági és p... idézésével. — aki viszont a... kitartó liberál... mai helyzetét... természetesen... ezt a látvány... nekkel illusztr... raléptével az... beállott nagy... multira visszat... ténelmének leg... az egységén é... ez a szakadás... éppen az a tén... kadárok élén... politikai zseni... fia áll.

George Brati... za volt akkor... ország örömi... tőrő ifju uralk... zott Bratiann... akik a királyp... időre szóló ün... tek az ország... ségtelen, hogy... jának jelentéke... hogy a közism... kas természetü... egy hónapi rez... a Károly herce... magatartás ro... tényleges uralk... oltarán. Ha B... tesen nem járj... naitai Peles-ka... cesszuszt nem... dályozni a tört... Am ez a behő... megtörtént és... vette észre ma... sen vannak az... tosulnak.

A liberális p... nyos eszmék é... hordozója, han... ség, amelynek... riális vonatko... máshoz. A pár... Vintila oldala... előzmények ut... hanc a két fra... tianu az új al... heni azonnali... kálja magána... szont a pártb... portióának any... közeljövö meg... dől el ez a ro... páratlanul áll...

A forra

süvit Spanyol diktatura meg... szágban sehog... a lelkek egye... hogy a nyugt... méreteket öltv... zó lakosságra... matást és egy... ja boldogulás... A világhábo... egyetlen euró... hogy a szerve... nos sztrájk... nyult volna... nyult ehhez... nak idején a k... alkotmányt vé... Spanyolorszá... izben adott ha... tel annak az...